VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI – HROMADNÉ NÁKAZY ZVÍŘAT

Autor práce: Andrea Jochmanová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Andrea Jochmanová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Mimořádné události – hromadné nákazy zvířat

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Emergency Situations – Animal Pandemics

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen 2021

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je zjištění úrovně znalostí u členů mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. V rámci vedlejšího cíle budou charakterizovány hromadné nákazy zvířat.

Student: Andrea Jochmanová	30.3.2021 *datum*	Jochmanová *podpis*
Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	25.5.2021 *datum*	SK *podpis*

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5.2021 *datum*	JS *podpis*
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26.5.21 *datum*	Ferebauerová *podpis*
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31.5.2021 *datum*	J. Dušek *podpis*

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú. ČESKÉ BUDĚJOVICE

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JOCHMANOVÁ, A. *Mimořádné události – hromadné nákazy zvířat: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 78 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: hromadné nákazy zvířat, nebezpečné nákazy zvířat, epizootie, nákaza, mimořádné události, orgány veterinární správy

Hromadné nákazy zvířat jsou stále aktuálním problémem. Způsobují ohromné ekonomické i psychické ztráty. Negativně ovlivňují život zvířat i člověka. Některé nebezpečné nákazy zvířat jsou přenosné na člověka a mohou zapříčit velké zdravotní potíže či dokonce i smrt. Dodržováním nastavených opatření, zodpovědným přístupem a základními znalosti je možné tyto důsledky zmírnit či odstranit.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit úroveň znalostí členů mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. V souvislosti s vedlejším cílem bakalářské práce jsou zde charakterizovány jednotlivé epizootie, historie nebezpečných nákaz zvířat, jejich výskyt, současný stav, subjekty dotčené epizootií. V práci je také popsána mimořádná událost i krizová situace, která nastala ve Zlínském kraji v souvislosti s africkým morem prasat. Praktická část bakalářské práce se věnuje dosažení hlavního cíle. V praktické části autorka zjišťuje, jakou úroveň znalostí mají členové mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. Pro dosažení cíle bylo autorkou zvoleno dotazníkové šetření. Výzkumná část bakalářské práce ověřuje stanovenou výzkumnou hypotézu.

ABSTRACT

JOCHMANOVÁ, A. *Emergency situations – Animal Pandemics: Bachelor Thesis.* České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 78 pp. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: Animal Pandemics, Dangerous Animal Pandemics, Epizootic, Infection, Extraordinary Cases, Veterinary Administration Body

Animal pandemics are still current problem, which are responsible for both economical and psychic losses. They affect animal and human lives as well. Transmissible dangerous animal pandemics might cause serious health risks and even death to human beings. By respecting of the authorized regulations, by responsible attitude and by basic knowledge those risks should be eliminated or eradicated.

The main target of this bachelor thesis is to find out the animal pandemics issue knowledge level among hunting association members. Complementary, as a side target, there are described individual epizootics, animal pandemics history, their occurrence, actual situation and epizootic influenced bodies in this thesis. There is also reported extraordinary case in Zlínský kraj (Czech region) - African swine fever. Practical part of bachelor thesis is aiming to achieve main target. The author is exploring the animal pandemics issue knowledge level among hunting association members. The questionnaire survey was the method chosen for this purpose. Researching part verifies hypothesis that had been formulated.

OBSAH

ÚVOD 9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE 11
2 ZÁKLADNÍ POJMY 13
3 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI 16
3.1 Členění mimořádných událostí 17
3.2 Mimořádné události a integrovaný záchranný systém 17
3.3 Pravidla koordinace složek integrovaného záchranného systému 20
3.4 Dokumentace integrovaného záchranného systému 20
3.5 Stupně poplachu integrovaného záchranného systému 21
3.6 Záchranné a likvidační práce 21
4 VYBRANÉ SUBJEKTY DOTČENÉ EPIZOOTIÍ 23
4.1 Státní správa ve věcech veterinární péče 23
4.1.1 Státní veterinární správa 24
4.2 Chovatelé 26
4.3 Organizace myslivosti 26
4.3.1 Historie a vznik myslivosti 27
4.3.2 Povinnosti myslivce 28
4.3.3 Myslivecká populace 28
4.3.4 Myslivost a veterinární problematika 29
5 EPIZOOTIE 30
5.1 Africký mor prasat 31
5.1.1 Historie výskytu 33
5.1.2 Současný výskyt 34
5.1.3 Zkušenosti s africkým morem prasat v České Republice 35
5.1.4 Lov v zamořené oblasti 37

5.2 Aviární influenza 38
5.2.1 Historie výskytu 39
5.2.2 Současný stav 40
5.3 Vzteklina 40
5.3.1 Historie 42
5.3.2 Současný stav 43
5.4 Slintavka a kulhavka 43
5.4.1 Historie 45
6 VLASTNÍ ŠETŘENÍ 46
6.1 Výsledky dotazníkového šetření 47
7 DISKUSE K VÝSLEDKŮM 61
ZÁVĚR 64
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 66
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ 73
PŘÍLOHY 74

ÚVOD

Mimořádné události, se kterými se setkávají lidé dnes a denně zasahují do životů každého člověka. Člověk se s nimi může setkat na každém svém kroku. Ať už při cestě do práce, při cestování či celkově v běžném životě. Následky mimořádných událostí mohou člověka nepříjemně provázet celý život a mohou být i příčinou smrti. Nejsou to pouze lidé, kterých se to bezprostředně týká. Mimořádná událost ovlivňuje stejně tak přírodu, enviromentální prostředí a všechny živé tvory. Veškerý živý organismus, který je ovlivněn touto událostí se může zároveň stát i zdrojem vzniku MU.

Pokud se člověk, majetek, zvíře či životní prostředí dostane do mimořádné události vyžadující neodkladnou pomoc je vzhledem k situace nutná koordinace složek IZS a dalších ostatních orgánů a institucí dle druhu MU. Některým mimořádným událostem lze předcházet či je dokonce minimalizovat za pomoci preventivních opatření a postupů. Každý, kdo přijde do kontaktu s jakýmkoliv zvířetem může ohrozit své zdraví či zdraví ostatních zvířat na které může nemoc přenést. Jakákoliv nemoc může způsobit jak veliké ekonomické ztráty, tak i ty psychické, a to především v případě utrácení zvířat. Abychom ochránili sebe i zvířata je nutné při vzniku mimořádné události neodkladně jednat a mít odborné znalosti. Důležitou roli v boji proti nebezpečným nákazám zvířat hraje především prevence a zamezení dalšímu možnému šíření. Každý člověk, který přijde do styku s jakýmkoliv zvířetem by měl mít základní povědomí či znát základní postupy při řešení hromadných nebezpečných nákaz zvířat, tak aby neohrozil své či zdraví jiných zvířat.

Téma bakalářské práce si autorka vybrala proto, že je stále aktuální a pro ni jako chovatelku je oblast hromadných nebezpečných nákaz zvířat velice zajímavá. V České republice jde především o ptačí chřipku, která stále způsobuje ohromné ekonomické ztráty a náklady na její likvidaci jsou veliké. Aktuálním strašákem je také pro Českou republiku znovu zavlečení afrického moru prasat či vztekliny, které jsou kousek od hranic. Dříve tyto nemoci byly v České republice pomocí odborných postupů vymýceny, ale kdykoliv se mohou opět vrátit a společnost by se na tuto pravděpodobnost měla patřičně připravit. Smyslem a účelem bakalářské práce je charakterizovat hromadné nákazy zvířat a mimořádné události. Cílem práce je pomocí anonymního dotazníkového šetření zjistit úroveň znalostí u členů mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. Praktická část bakalářské práce je tvořena pomocí dotazníkového šetření, ve

kterém je obsaženo celkem 16 otázek pro členy mysliveckých spolků. Otázky se týkají problematiky hromadných nákaz zvířat z teoretické části bakalářské práce.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem práce je zjištění úrovně znalostí u členů mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. V rámci vedlejšího cíle budou charakterizovány mimořádné události a hromadné nákazy zvířat. V teoretické části této práce jsou charakterizovány hromadné nákazy zvířat za pomoci odborných publikací a zdrojů. Je zde také definována mimořádná událost a její členění. V této části se objevuje historie a charakteristika nejčastěji se vyskytovaných nebezpečných chorob zvířat. Pravděpodobnost přenesení na člověka nebo na ostatní zvířata, průběh nemocí, postupy při řešení vyskytnuté nemoci a preventivní opatření. V bakalářské práci jsou pro dosažení cíle využity metody a techniky:

- **Rešerše** je seznam literatury ke zvolenému odbornému tématu. Provedení rešerše znamená nalézt a prostudovat veškeré informační zdroje (webové stránky, odborné časopisy a podobně) ke zvolenému tématu.[1]
- **Dotazníkové šetření** jedná se o souhrn dopředu hotových logicky sestavených otázek, které jsou respondentovi předloženy v písemné formě. Dotazníkovým šetřením je možné zjišťovat názory, postoje a znalosti dotazovaných osob ke zkoumanému problému. [2] **Dotazník** je prostředek výzkumné metody dotazování, který má formu listinného dokumentu, který zahrnuje otázky na dané téma. Otázky jsou dotazované osobě kladeny v tištěné podobě, a to bez vkročení osoby, která provádí dotazování ve výzkumu. Otázky jsou kladeny také formou ústní, a to pomocí osoby, která provádí dotazování ve výzkumu.
- **Dotazování** je metoda, která se zakládá na přímém (osobním) či nepřímém (telefonicky, online, písemně zaslané poštou) zjišťování dat od dotazované osoby.[3]

Praktická část bakalářské práce je zpracována na základě kvantitativního výzkumu formou anonymního dotazníku, která je jednou z technik pro sběr dat. V bakalářské práci je na základě výzkumného cíle stanovena hypotéza, která bude potvrzena či vyvrácena. Na základě stanovených cílů byla stanovena hypotéza: **„Členové**

[1] BÁRTOVÁ, T. Co je rešerše. *Knihovna ČVUT v Praze* [online]. 26.11.2021 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z WWW: http://knihovna.cvut.cz/katalogy-a-databaze/reserse/co-je-reserse
[2]BEHARKOVÁ N, A KOL., *Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019. str. 96.
[3] Slovník pojmů. *Survio* [online]. © Copyright Survio® 2012 - 2022. All rights reserved. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z WWW: https://www.survio.com/cs/slovnik-pojmu

mysliveckého spolku mají dostatečné znalosti v oblasti hromadných nákaz zvířat“. Cílem výzkumného šetření je pomocí dotazovací metody zjistit, zda členové mysliveckého spolku mají dostatečné znalosti v oblasti hromadných nákaz zvířat. K docílení tohoto cíle byl vytvořen dotazník, ve kterém jsou otázky orientované převážně na problematiku hromadných nákaz zvířat. Otázky obsažené v dotazníku se týkají především informací, které jsou obsaženy v teoretické části bakalářské práce, které by měli znát členové mysliveckého spolku. V teoretické části bakalářské práce byly využity informace z odborných publikací, článků a legislativních dokumentů. Při rešerši nebyla zjištěna skutečnost nedostatku literárních zdrojů na téma mimořádné události - hromadné nákazy zvířat. Zpracované dotazníky budou poskytnuty cílené skupině, kterou jsou členové mysliveckého spolku. Výstupem je vlastní vyhodnocení dotazníků a vytvoření příslušných grafů.

2 ZÁKLADNÍ POJMY

V této kapitole jsou vymezeny a definovány základní pojmy pro snazší pochopení problematiky hromadných nákaz zvířat a mimořádných událostí. Jsou zde definovány základní pojmy:

- **Epizootie** jedná se o nebezpečné hromadné nákazy zvířat, kdy se při jejich zjištění a ohlášení stanovují mimořádná veterinární opatření.[4]
- **Inkubační doba** je časový úsek, který je nutný k tomu, aby se původce infekce po vstupu do organismu hostitele mohl pomnožit či mohl uskutečnit potřebný vývoj a posléze mohl spustit prvotní klinické projevy nemoci. Každá nákaza má svojí inkubační dobu, která zpravidla představuje průměrnou inkubační dobu, případně rozpětí minimální a maximální inkubační doby na kterou působí zejména velikost infekční dávky a způsob vstupu infekce do organismu.
- **Izolace** znamená separovat zdroj nákazy od ostatních osob za účelem znemožnění dalšímu šíření nákazy.
- **Karanténa** je, když podezřelé osoby nebo zvířata z nákazy jsou separována od ostatních, vyšetřovány a zkoumány lékařem ve zdravotnických zařízeních či ve své domácnosti.
- **Kontaktem** může být osoba nebo zvíře, která byla v místní nebo časové spojitosti se zdrojem nebo rezervoárem nákazy, eventuálně se zamořeným okolím, a měla možnost se nakazit.
- **Očkování** neboli vakcinace je použití různých očkovacích látek za účelem vyvolání určité odolnosti organismu.
- **Prevence** jsou úkony, které vedou k eradikaci choroby či minimálně ke snížení důsledků chorob nebo poškození zdraví.
- **Původce nákazy** je libovolný organismus, který může způsobit infekci osoby či zvířete.[5]
- **Mimořádná veterinární opatření** jedná se o souhrn konkrétních nařízení a omezení, které jsou nevyhnutelné k ochraně zdraví člověka a zvířat. [6]

[4] MARTÍNEK, B. *Metodický manuál pro přípravu preventistů ochrany obyvatelstva.* Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2014. str. 85. ISBN 978-80-7385-146-0.
[5] GÖPFERTOVÁ D., A KOL. *Výkladový slovník termínů v epidemiologii.* Praha: Institut postgraduálního vzdělání ve zdravotnictví, 2015. str. 36-38, 40, 51, 56, 61. ISBN 978-80-87023-31-0.
[6] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §54. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. července 1999

- **Ochranná a zdolávací opatření** jedná se postupy a metody ke zmírnění a odstranění dalšího šíření nebezpečných nákaz zvířat.[7]
- **Nebezpečné nákazy zvířat** jedná se o nákazy a nemoci, které zvířata mohou přenést na lidi a mohou být jak pro ně samotné, tak i pro člověka nebezpečné. Seznam nemocí a nákaz, které spadají do nebezpečných nákaz jsou stanoveny v zákoně č. 166/1999 Sb., veterinární zákon.[8]
- **Dezinfekce** je prostředek sloužící k odstranění nebo utlumení příčinného původce nakažlivých nemocí ve vnějším prostředí. Postupy dezinfekce dělíme na mechanickou, fyzikální, chemickou a biologickou. [9]
- **Protiepidemiologická opatření** je souhrn postupů zaměřených k zabránění vzniku nebo k utlumení už probíhající nákazy. Opatření můžeme rozlišit podle jeho charakteru na preventivní a represivní, které se specializují na odstranění původu nákazy, zamezení cesty přenosu anebo na zesílení charakteristické i vrozené imunity zvířat.
- **Profylaxe** je ochrana před určitou chorobou (vakcinace, podání léků a podobně) [10]
- **Ohnisko nákazy** jedná se o úseky, kde se vyskytují původci onemocnění a kde se především realizuje průběh šíření nákazy. [11]
- **Mimořádná událost** je nepříznivý vliv sil a jevů, které jsou způsobené konáním člověka, enviromentálními účinky, haváriemi, které mohou negativně působit na zdraví či život lidí, jejich majetek, enviromentální prostředí a je zapotřebí vykonat záchranné a likvidační práce.
- **Integrovaný záchranný systém** je koordinovaný způsob práce jeho složek při přípravě na mimořádné události a při vykonávání potřebných záchranných a likvidačních prací zároveň, na kterých se podílejí dvě či více jak dvě složky.[12]

[7] ČESKO. vyhláška č. 299/2003 Sb. vyhláška o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka §15. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne1. září 2003
[8] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) příloha č. 2. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3. července 1999
[9] KOUBA, V., A KOL. *Všeobecná epizootologie.* Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1972. str. 501. ISBN 07-069-72.
[10] Profylaxe. *Velký lékařský slovník* [online]. Copyright © Maxdorf 1998-2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: https://lekarske.slovniky.cz/pojem/profylaxe
[11]GÖPFERTOVÁ D., A KOL. *Výkladový slovník termínů v epidemiologii.* Praha: Institut postgraduálního vzdělání ve zdravotnictví, 2015. str. 53, 58. ISBN 978-80-87023-31-0.
[12] ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změněn některých zákonů §2-3. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000

- **Krizová situace** je definována v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, jako mimořádná událost dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, poškození kritické infrastruktury nebo jakékoliv nebezpečí, kdy dojde k vyhlášení některého ze čtyř stavů (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu či válečný stav).[13]
- **Stav nebezpečí** je jako neprodlené opatření vyhlášeno v případě živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody či jiného nebezpečí, při kterém dochází k ohrožení životů, zdraví, majetku, enviromentálního prostředí v případě, že nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a nelze odklonit toto nebezpečí běžnou činností správních úřadů a složek IZS. Stav nebezpečí vyhlašuje hejtman kraje. Aby bylo možné vyhlásit tento stav, musí hejtman kraje uvést patřičné důvody pro jeho vyhlášení. V Praze vyhlašuje stav nebezpečí primátor hlavního města Prahy. Tento stav je možné vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů, a to pro celý kraj nebo okres či pro jejich části. Hejtman může požádat vládu o prodloužení. V případě, že vláda souhlasí s prodloužením, může hejtman kraje na základě toho prodloužit stav nebezpečí. [14] [15]

[13] ČESKO. zák. 240/2000 Sb., Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) §2. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000

[14] Stav nebezpečí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/stav-nebezpeci.aspx

[15] ČESKO. zák. 240/2000 Sb., Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) §3. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000

3 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

V této kapitole bakalářské práce jsou pro snazší pochopení problematiky mimořádných událostí definovány a rozděleny mimořádné události, které se od sebe odlišují svým rozsahem, závažností, jejich dopadem, postupem záchranných a likvidačních prací zúčastněných složek při jejich řešení.

Pojem mimořádné události je pevně zakotven v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Mimořádnou událostí se rozumí nepříznivý vliv činností a úkazů, které bylo zapříčiněno lidmi, přírodou nebo nehodou, která ohrožuje existenci člověka, zdraví, majetek nebo enviromentální prostředí a je zde nutné provést záchranné práce a procesy k zahlazení následků, které vznikly v důsledku mimořádné události.[16] Pokud dojde k počátku vzniku mimořádné události využije se integrovaný záchranný systém a také pokud je nutné použít zároveň záchranné a likvidační procesy při kterých mezi sebou spolupracují dvě složky nebo více jak dvě složky integrovaného záchranného systému.[17]

Záměrem všech orgánů státní správy a územní samosprávy, napříč vertikálními strukturami i napříč jednotlivými rezorty je, aby činily patřičná opatření k odstranění či alespoň k zeslabení dopadů všech možných negativně působících jevů.[18] Pokud není možné mimořádnou událost odklonit či způsobené následky eliminovat obvyklými úkony správních orgánů a složek integrovaného záchranného systému a je zapotřebí využít mimořádných pravomocí spojených s vyhlášením některého ze čtyř krizových stavů (stav nebezpečí, nouzový stav, válečný stav a stav ohrožení státu), bude se poté jednat o krizovou situaci.[19]

Za uspořádání a vedení ochrany obyvatelstva při odstraňovaní mimořádných událostí jsou odpovědná a plní úlohy dle pravomocí, a to podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů:

[16] KOČÍ, M., A KOL. *Průvodce způsobilých osob: problematikou bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hornické činnosti a požární ochrany.* 1. vydání. Ostrava: ANAG, 2013. str. 329. ISBN 978-80-7263-834-5.
[17]ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů §3. In: Sbírka zákonů České republiky, ze dne 28. června 2000
[18]Mimořádné události. *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace/co-jsou-to-mimoradne-udalosti.html
[19]Mimořádné události a krizové situace. *Bezpečnost. Praha.eu* [online]. Magistrát HMP © 2022 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: https://bezpecnost.praha.eu/clanky/mimoradne-udalosti-a-krizove-situace

- ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- orgány kraje, za které vykonává úlohy hasičský záchranný sbor kraje,
- hejtman,
- obecní úřad,
- starosta obce,
- právnické a fyzické osoby, [2021]

3.1 Členění mimořádných událostí

Mimořádné události se člení podle původu jejich vzniku na přírodní a zapříčiněné lidmi. **Přírodní** události, jak již vyplývá z názvu zapříčinila sama příroda v důsledku geofyzikálních jevů v zemské kůře, povrchu země, vodstva nebo ovzduší. Přírodní mimořádné události se dále rozčleňují na abiotické a biotické. **Abiotické** přírodní události vznikly v důsledku zásahu neživé přírody. Zahrnují se sem například povodně, zemětřesení, sopečná činnost a podobně. **Biotické** přírodní události jsou způsobené živou přírodou, ať už se jedná o zvířata (epizootie), rostliny (epifytie) či lidi (epidemie). **Antropogenní** události vznikají lidskou činností, která způsobuje nechtěné nehody či hromadná neštěstí, při kterých nastávají poruchy dopravních prostředků, budov, průmyslové havárie, nebo dokonce dochází ke ztrátám na životech a to například při mezinárodních ozbrojených sporech.[22] Antropogenní mimořádné události se dále rozdělují na čtyři skupiny: **technogenní** (požáry), **sociogenní interní** (terorismus), **sociogenní externí** (chemické zbraně), **agrogenní** (degradace půdy)[23] Pokud zjistíme původ a vliv určitého úkazu, jsme tak schopni posoudit, co by mohlo následovat. Díky tomu jsme schopni nalézt způsob, jak snížit tyto následky popřípadě, jak postupovat k co nejrychlejší likvidaci různých následků.[24]

3.2 Mimořádné události a integrovaný záchranný systém

Při vykonávání záchranných a likvidačních prací jsou složky IZS připraveny udělit bezprostřední pomoc obyvatelstvu, které bylo mimořádnou událostí zasaženo

[20] MARTÍNEK, B. *Metodický manuál pro přípravu preventistů ochrany obyvatelstva.* Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2014. str. 12. ISBN 978-80-7385-146-0.
[21] ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změněn některých zákonů §6-16. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000
[22]MARTÍNEK B., TVRDEK J. *Ochrana obyvatelstva II.* 1.vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. str.14-15. ISBN 978-80-7251-323-9.
[23] ŠTĚTINA J., A KOL. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách.* 1 vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. str. 46-47. ISBN 978-80-247-4578-7.
[24]MARTÍNEK B., TVRDEK J. *Ochrana obyvatelstva II.* 1.vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. str.15. ISBN 978-80-7251-323-9.

a zajistit vykonání záchranných a likvidačních prací. [25] **Integrovaný záchranný systém** je prostředek pro zabezpečení účinné spolupráce mezi jednotlivými složkami při mimořádných událostech. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému definuje integrovaný záchranný systém, jako součinný způsob práce jeho členů při přípravě na mimořádné události a při realizaci záchranných a likvidačních prací.[26] Integrovaný záchranný systém byl stvořen, aby koordinoval práci orgánů a organizací, které by mohly pomoci při vykonávání záchranných a likvidačních prací při řešení následků způsobených mimořádnou událostí. Při mimořádné události je někdy při záchranných a likvidačních prací zapotřebí využít odborné znalosti, dovednosti a potřebné oprávnění orgánů. Tudíž je nadlidský výkon, aby to vše zvládla pouze jedna organizace. Proto se povolávají potřebné složky, organizace anebo orgány, které jsou opatřeny těmito požadovanými dovednostmi, odborností či různým oprávněním, které jsou zapotřebí při dané činnosti.[27] Aby bylo možné využít složek IZS v přípravě na vznik MÚ a při nezbytném vykonávání záchranných a zároveň likvidačních prací, musí být splněna podmínka angažovanosti dvou a více složek IZS.

Při přípravě a vzniku mimořádných událostí se podílí základní složky IZS mezi které patří dle zákona 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému:

- hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany, které jsou začleněné do celkového pokrytí území kraje požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- policie České republiky.

Úkolem základních složek je zajistit neustálou připravenost, pokud dojde k přijetí ohlášení, že došlo k počátku mimořádné události, je potřebné vyhodnocení MU a nutné zakročení v jejím místě vzniku. Za tímto záměrem umisťují své síly a nástroje v rámci celého území ČR. Základní činnosti provádí základní složky IZS, pokud je ale potřeba dalších speciálních, odborných činností, které nevykonávají tyto složky, povolávají se

[25] MARTÍNEK, B., A KOL. *Ochrana člověka za mimořádných událostí – Příručka pro učitele základních a středních škol.* Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003.str. 11. ISBN 80-86640-08-6.
[26] ČESKO zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů §2. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000
[27]MARTÍNEK, B., A KOL. *Ochrana člověka za mimořádných událostí – Příručka pro učitele základních a středních škol.* Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003.str. 11. ISBN 80-86640-08-6.

ostatní složky IZS.[28] Aby bylo možné v případě mimořádné události povolat tyto složky k určitým činnostem, které tyto složky vykonávají je nejprve nutné, aby měly předem uzavřenou smlouvu s Hasičským záchranným sborem ČR či s generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR.[29] [30] Do ostatních složek integrovaného záchranného systému se dle zákona č. 239/2000 Sb., zařazují:

- vyčleněné síly a nástroje ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a ostatní služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, které je možné využít, pokud je potřeba při záchranných a likvidačních pracích.

Úkolem ostatních složek integrovaného záchranného systému je poskytnout při záchranných a likvidačních procesech plánovanou pomoc na vyžádání. Všechny složky IZS jsou při zásahu zavázány řídit se příkazy velitele zásahu nebo pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje, v Praze primátora hlavního města Prahy či Ministerstva vnitra, jestliže vykonávají koordinaci záchranných a likvidačních prací.[31]Stálými složkami pro spolupráci složek IZS jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, pomocí kterých jsou opatřovány úlohy dané operačním řízením a při ústřední spolupráci záchranných prací.[32]Na operační informační střediska jsou směrovány též linky tísňového volání 112 a 150. Tato střediska představují: operační střediska HZS krajů a operační středisko MV- generálního ředitelství HZS ČR.[33]

[28] ČESKO zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů §2. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 28.června 2000
[29]SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. str.30. ISBN 978-80-86640-59-4.
[30] ČESKO. Vyhláška č. 239/2001 Sb., Vyhláška ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného systému §14-15. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 22. srpna 2001
[31] ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů §4. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000
[32]MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČESKÉ REPUBLIKY: Sekce integrovaného záchranného systému a operačního řízení Generálního ředitelství HZS ČR [online]. © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena, 2021 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: https://www.hzscr.cz/clanek/utvary-mv-generalniho-reditelstvi-hzs-cr-sekce-integrovaneho-zachranneho-systemu-a-operacniho-rizeni-generalniho-reditelstvi-hzs-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D
[33]MARTÍNEK, B. *Metodický manuál pro přípravu preventistů ochrany obyvatelstva.* Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2014. str.11-12. ISBN 978-80-7385-146-0.

3.3 Pravidla koordinace složek integrovaného záchranného systému

Při zásahu IZS na místě vzniku mimořádné události je důležitá zejména jejich vzájemná koordinace. Pro vzájemnou koordinaci při záchranných a likvidačních prací jsou celkem tři řídící úrovně, které jsou dané podle toho, kdo při zásahu vykonává vlastní koordinaci záchranných a likvidačních prací a také podle míry a typu mimořádné události. [34] [35] Koordinace složek IZS při společném zásahu je stanovena vyhláškou Ministerstva vnitra č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného systému. Dle zákona se jedná o úroveň:

- taktická úroveň - koordinuje je velitel zásahu
- operační úroveň – koordinuje operační a informační středisko některé ze základních složek IZS
- strategická – koordinuje starosta obce s rozšířenou působností, hejtman kraje či Ministerstvo vnitra [36][37]

3.4 Dokumentace integrovaného záchranného systému

Mezi nejdůležitější dokumentace IZS, které se týkají problematiky hromadných nákaz zvířat jsou typové činnosti složek při společném zásahu. Zpracování typových činností složek IZS při společném zásahu je stanoveno vyhláškou č. 328/2001 Sb., vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Za vydání typové činnosti je odpovědné MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby. Tento dokument vyjadřuje metody a způsob práce IZS při záchranných a likvidačních pracích vzhledem k typu a povaze mimořádné události. V současné době je vypracováno celkem 17 katalogových souborů typových činností IZS. Nejdůležitějším katalogovým souborem

[34]SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. str. 16. ISBN 978-80-86640-59-4.
[35] FIALA M., VONDRÁŠEK D. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. str.14. ISBN 978-80-246-2603-1.
[36]SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. str. 16. ISBN 978-80-86640-59-4.
[37] ČESKO. Vyhláška č. 239/2001 Sb., Vyhláška ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného systému §1-2. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 22. srpna 2001

týkající se problematiky hromadných nákaz zvířat je katalogový soubor společné typové činnosti chřipka ptáků (STČ 11/IZS). [38]

3.5 Stupně poplachu integrovaného záchranného systému

Stupně poplachu jsou stanoveny ve vyhlášce č. 328/2001 Sb., vyhláška ministra vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Dle zákona se jedná o stupně: 1., 2., 3., a čtvrtý zvláštní stupeň. Stupně předem určují potřebu sil a nástrojů pro záchranné a likvidační práce (v souvislosti na typu mimořádné události a jejich míry rozsahu) na místě zásahu či na území, kde probíhá více zásahů. Vhodný stupeň zásahu je vyhlášen operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému při počátečním povolání složek IZS na místo zásahu, či ho vyhlásí, a především specifikuje velitel zásahu. Po vyhlášení třetího či zvláštního stupně poplachu je dovoleno starostovi s rozšířenou působností, hejtmanovi či Ministerstvu vnitra ujmout se koordinace záchranných a likvidačních prací za předpokladů, které jsou stanoveny zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.[39]

3.6 Záchranné a likvidační práce

Záchranné a likvidační práce vymezuje zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. **Záchranné práce** lze uvést jako souhrn na sebe navazujících procesů, sloužících k odvrácení a minimalizaci nebezpečí, které vzniklo v důsledku mimořádných událostí, především ve spojitosti s ohrožením života, zdraví, majetku, či enviromentálního prostředí, a směřující k zastavení jejich příčin. Záchranné práce jsou procesy, které při zákroku jedné nebo více složek po vyrozumění vzniku či bezprostředně se schylující mimořádné události jsou zapotřebí vykonat v místě nasazení či v místě předpokládaného působení mimořádné události. Záchranné práce se provádí okamžitě či nejdéle ve chvíli, kdy je to vzhledem k životům a zdraví zasahujících osob vhodné.[40] **Likvidační práce** lze uvést jako proces k zahlazení následků, které vznikly v důsledku mimořádné události, o vykonání těchto prací je dle zákona č. 239/2000 Sb., o

[38] Dokumentace IZS [online]. © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena, aktualizováno pavel.agh@grh.izscr.cz 26.2.2021 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z WWW: https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx

[39]SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. str.16, 32. ISBN 978-80-86640-59-4.

[40] KAVAN Š. Činnost jednotek požární ochrany při povodních In: *ČSVH* [online]. 5.5.2016 [cit. 2022-02-05]. Prezentace ve formátu PDF. Dostupné z: http://www.csvh.cz/akce/soubory/2016_05_05_P2.pdf

integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, pověřen integrovaný záchranný systém.[41] Odlišnost mezi záchrannou a likvidační prací spočívá v jejich provedení. Neodkladné záchranné a likvidační práce je potřebné vykonat **vždy**, přičemž likvidační práce je možné „ponechat“ na později, to znamená nejdéle ponechat do té doby, než dojde k ukončení záchrany, která má vzhledem k času přednost.[42]

[41]ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů §2. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 28. června 2000

[42]SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. str. 11-12. ISBN 978-80-86640-59-4.

4 VYBRANÉ SUBJEKTY DOTČENÉ EPIZOOTIÍ

V této kapitole bakalářské práce jsou charakterizovány vybrané subjekty, které jsou odpovědné za řešení mimořádné události hromadných nákaz zvířat a které plněním svých povinností pomáhají při jejich řešení, zdolávání a předcházení.

4.1 Státní správa ve věcech veterinární péče

Státní správa hraje důležitou roli ve věcech veterinární péče stanovené v zákoně č. 166/1999 Sb., veterinární zákon. Státní správu ve věcech veterinární péče vykonává:

- Ministerstvo zemědělství,
- Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra,
- Obec,
- Orgány veterinární správy.

Ministerstvo zemědělství má v pravomoci, jako svůj stálý poradní orgán zřídit po domluvě s ústředními orgány státní správy Ústřední nákazovou komisi. Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra sděluje státní veterinární správě klíčové informace týkající se situace v oblasti nebezpečných nákaz zvířat a zdravotní nezávadnosti živočišných produktů. Obec má pravomoc dle zákona 128/2000 Sb., zákon o obcích, na podnět státní veterinární správy stanovit nařízení obce o nařízení mimořádných veterinárních opatřeních a kontrolovat jejich dodržování, dále má pravomoc je i zrušit. Výjimkou je hlavní město Praha, pro které platí, že vznik a zrušení mimořádných veterinárních opatřeních má v pravomoci pouze Městská veterinární správa v Praze.[43] Cílem orgánů veterinární správy je provádět státní veterinární dozor dle zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, zvláštními právními předpisy a dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625. [44] Mezi orgány veterinární správy patří:

- Státní veterinární správa
- Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

[43] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §43-46. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. červenec 1999

[44]ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §52. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. červenec 1999

4.1.1 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa je orgánem veterinární správy a správním úřadem, který má pole působnosti po celém území ČR. Ministerstvo zemědělství je státní veterinární správě nadřízené. Státní veterinární správa hraje důležitou roli při přípravě a řešení mimořádné události týkající se hromadných nákaz zvířat. Jednotlivé úkony a oprávnění vychází ze zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon. Státní veterinární správa je organizačním útvarem státu, který sídlí v Praze. Státní veterinární správu tvoří:

- Ústřední veterinární správa,
- krajská veterinární správa a městská veterinární správa v Praze.

V jejím čele stojí ústřední ředitel, který vede ústřední veterinární správu. Jmenuje a odvolává po schválení ministerstva zemědělství ředitele státních veterinárních ústavů.[45] Hlavním záměrem úkonů státní veterinární správy ve věcech veterinární péče je zejména zachovat příznivý nákazový stav a předcházet šíření nákaz, které by mohlo ohrozit zdraví zvířat i člověka.[46] Státní veterinární správa zjišťuje a zpracovává informace o nebezpečných nákazách zvířat a nemocí, které jsou přenosné na člověka i na ostatní zvířata. V pravomoci má vydávání mimořádných opatřeních ke zdolávání nákaz zvířat a opatření k zamezení jejich dalšímu rozšiřování. Kontroluje jejich dodržování, monitoruje a vyhodnocuje zvířata, která mohou být přenašeči nebezpečných nákaz zvířat.[47] Při opožděném zjištění a nahlášení nákaz zvířat dochází ke stupňování nebezpečí rozšíření onemocnění zvířat, jehož následkem jsou opožděná opatření týkající se izolace, která poté komplikují, oddalují a stupňují obtížnost opatření týkající se likvidace. Pro co nejrychlejší zjištění ohniska je zásadní dostatečně znát, jak stav v příslušném území, tak i v okolí. Sledování epizootologických situací a jejich změn v ostatních místech je zjišťováno pomocí informací, které si mezi sebou zavčasu podávají vzájemně orgány a veterinární lékaři. [48]

Ústřední veterinární správa vykonává svou působnost ve věcech veterinární péče na území, které je totožné s územím krajů. Stará se o návrhy na ochranu zvířat a jejich

[45]ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §47. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3. červenec 1999
[46] PEJCHAR P. O prevenci šíření nákaz. *Státní veterinární správa* [online]. 05.08.2015 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/o_prevenci_sireni_nakaz/
[47]ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §10. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3.červenec 1999
[48]KOUBA, V., A KOL. *Všeobecná epizootologie.* Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1972. str.462. ISBN 07-069-72.

zdraví, zacházení s živočišnými produkty a o bezpečnost živočišných potravin. Představuje své projekty v oblasti veterinární péče, které dává k posouzení a pozdějšímu schválení svému nadřízenému ministerstvu. Vytváří a obnovuje celostátní pohotovostní plány, uvádí do součinnosti vykonávání povinných ochranných a diagnostických činností, které vedou k zabránění vzniku a šíření nemocí zvířat a k jejich zdolávání. Řídí krajské veterinární správy a státní veterinární ústavy a Ústav. [49]

Krajská veterinární správa vykonává svou působnost ve věcech veterinární péče na území, které je totožné s územím krajů. Krajská veterinární správa je podřízena státní veterinární správě. Jednotlivé úkony a oprávnění vychází ze zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon. Ředitel krajské veterinární správy ustanovuje nákazovou komisi jako svůj poradní orgán. Dle zákona vytváří a obnovuje podle celostátních pohotovostních plánů krajské pohotovostní plány a dohlíží nad jejich dodržováním, připravuje jednání krajského krizového centra tlumení nákaz. Krajská veterinární správa má hlavní slovo při vydávání, rušení anebo úpravě mimořádných veterinárních opatření v obvodu kraje či jeho části, které překračují územní obvod obce. Kontroluje jejich dodržování a dovoluje individuální výjimky z mimořádných veterinárních opatřeních, které vydala. Informuje o podezření na nebezpečnou nákazu zvířat dle výsledků prozatímní prohlídky zvířat Ústřední veterinární správu a pokud je výskyt nebezpečné nemoci potvrzen musí dále informovat příslušný krajský úřad, obec, městskou část hlavního města Prahy, Policii ČR a orgán Komory s místní působností. Pokud se jedná o nákazu, která je přenosná na člověka musí být o výskytu informován i příslušný orgán ochrany veřejného zdraví. Krajská veterinární správa má pravomoc nakázat chovateli, aby jeho zvíře podstoupilo veterinární prohlídku, vakcinaci či stanovit předpoklady a délku izolace nebo karantény.[50] Jestliže bude krajské veterinární správě nahlášeno podezření výskytu nebezpečné nákazy nebo pokud ona sama podezření zjistí, zkontroluje zajištění nutných opatření, které by měl chovatel zajistit a ihned dle nutnosti stanoví mimořádná veterinární opatření se záměrem potvrzení či vyloučení podezření. Aby nedošlo k pravděpodobnému šíření nákazy tak krajská veterinární správa nařídí postupy provedení opatření, především vykoná činnosti pro zjištění či vyloučení nákazy, kontroluje hospodářství, ve kterém bylo zjištěné podezření nebezpečné nákazy, stanoví chovateli postupy dezinfekce v chovu,

[49]ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §43. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3. červenec1999

[50] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §49. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. červenec 1999

nařídí způsob držení či omezí přemísťování zvířat pryč z hospodářství a podobně.[51] Jestliže dojde k potvrzení nebo by mohlo dojít k šíření některé z nebezpečné nákazy uvedené v příloze č. 2 zákona č. 166/2000 Sb., veterinární zákon, stanoví příslušný orgán dle postupů a metod, které byly schváleny orgány EU pro rozpoznání a tlumení nákazy a dle vytvořených pohotovostních plánů vhodná veterinární, ochranná, zdolávací opatření týkající se například vakcinace zvířat, vytyčení ohniska nákazy, utrácení zvířat a podobně. [52]

4.2 Chovatelé

Chovatelem je dle zákona č. 166/2000 Sb., veterinární zákon, jakákoliv osoba, která zvíře nebo zvířata vlastní či chová, anebo jí zvířata byla svěřena, aby o ně pečovala, a to jak za účelem splnění peněžního, tak i nepeněžního závazku, které se týkají i přechodné doby. Každý chovatel musí dodržovat povinnosti dle veterinárního zákona, který stanovuje povinnosti chovateli týkající se především pohody zvířat, prevence vzniku a šíření nákaz zvířat, přepravy zvířat a podobně. Chovatel musí také splňovat povinnosti dané předpisy Evropské unie. Každý chovatel, který zjistí u svého zvířete, zvířat projevy nebezpečné nákazy či větší úmrtnost v chovu musí o této skutečnosti ihned informovat příslušnou veterinární stanici.[53]

4.3 Organizace myslivosti

Myslivecká společnost nese z části odpovědnost za řešení, a především předcházení šíření nákaz zvířat, protože myslivci při vykonávání svých činností se každý den setkávají se všemi volně žijícími zvířaty, která mohou být zdroji různých infekcí. Každý myslivec tak může svými znalostmi a řádným přístupem při sledování neobvyklých projevů u volně žijících zvířat v oblasti veterinární problematiky pomoci v boji proti nebezpečným nákazám zvířat. [54] Českomoravská myslivecká jednota spolu se svými členy hraje důležitou roli v prevenci a eliminaci hromadných nákaz zvířat. Státní veterinární správa kooperuje s myslivci za účelem tlumení a zdolávání hromadných nákaz zvířat. Státní veterinární správa s myslivci na základě předešlého kladného hodnocení

[51] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §13. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3. červenec1999
[52] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §15. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. červenec1999
[53] ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změněn některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) §3, 4. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 3. červenec 1999
[54] FOREJTEK P. PTAČÍ CHŘIPKA. *Časopis Myslivost* [online]. prosinec 2005, (14) [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2005/Prosinec---2005/PTACI-CHRIPKA

jejich činností v oblasti prevence a zdolávání nákaz zvířat uzavřela dohodu o vzájemné spolupráci. [55]

4.3.1 Historie a vznik myslivosti

Před mnoha lety za prvobytně pospolné společnosti bylo lovení zvěře zcela svobodné. Zvěř tehdy nepatřila nikomu a mohl ji podle své potřeby lovit kdokoli. Neexistovala zatím žádná právní úprava, která by lov a celkově myslivost upravovala či omezovala. Pro člověka lov zvěře znamenal zdroj všeho potřebného k jeho životu, aby mohl přežít. Tento způsob lovu se změnil vznikem soukromého vlastnictví a nástupem feudalismu. Postupem času lov přestává být zcela svobodný. Lov zvěře se tak pomalu stává výsadou právě vládnoucí třídy (feudálů). V tento okamžik vzniká lovecké právo. Prvotní známky loveckého práva v Čechách vznikají již za vlády knížete Boleslava I. V této době se lov stal výhradním právem panovníka a šlechty.[56] Pro českou myslivost bylo zlomové 11. století, kdy vznikl český název „lovec“ a byly doplněny lovecké zákony. Vznikaly lovecké hrádky pro početné lovecké družiny, které doprovázeli při lovu svého panovníka například hrádek Křivoklát, Jivno, Zbečno a jiné. Budovaly se účelové obce, v nichž šlechta usazovala svůj lovčí personál např. obec Psáry, Loveč, Lovčice a další.[57] Roku 1388 za krále Václava IV. bylo provozování myslivosti dovoleno i některým nešlechticům. V době svého panování Václav IV. velmi povznesl českou myslivost. Vzhledem k tomu se dostala do podvědomí až za hranice českého území, kde pak byli myslivci z Čech velmi žádaní. S přibývající dobou docházelo ke zdokonalování zbraní a zvěře postupně ubývalo. Vzhledem k této situaci se ve 13. století začaly budovat obory pro zvěř zejména jelení a bažantnice. V roce 1573 Český sněm stanovil nařízení, ve kterém se řešila ochrana zvěře a také zde bylo formulováno oprávnění k výkonu myslivosti. Roku 1849 díky Císařskému patentu se zrušilo dominikální právo a s ním i výsadní právo lovecké. Později byl patent vyměněn za zákon o myslivosti. V roce 1929 proběhla krutá zima, která způsobila velké škody na zvěři. Vzhledem k tomu vznikl ve stejném roce malý honební zákon, který řešil otázky spojené s dobou hájení a odstřelem zvěře.[58] Roku 1947 byl vydán zákon o myslivosti č. 225, jehož hlavním cílem bylo

[55] MLEJNEK J. Myslivci a veterinární problematika. *Myslivost: Stráž myslivosti* [online]. [cit. 2022-02.03]. Dostupné z: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2001/Cerven---2001/Myslivci-a-veterinarni-problematika

[56] KOLEKTIV. *Myslivost.* 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. str. 7-8. ISBN 07-014-66.

[57] Historie: Historie lovu a myslivosti [online]. *Českomoravská myslivecká jednota*, © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z. s. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/historie/

[58] KOLEKTIV. Myslivost. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. str. 8-9. ISBN 07-014-66.

sjednotit honební právo pro celé území Československa. V roce 1961 se Československá myslivecká jednota spojila se Sväzom poĺovných ochranných združení a byl tak vytvořen Československý myslivecký svaz. V roce 1992 byl název Československý myslivecký svaz přejmenován na **Českomoravskou mysliveckou jednotu**. V současné době platí zákon č. 449/2001 Sb. o myslivosti.[59]

4.3.2 Povinnosti myslivce

Základní povinnosti myslivce vychází ze zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti. Každý myslivec dle zákona o myslivosti musí dbát na ochranu zvěře před škodlivými vlivy prostředí, před nakažlivými chorobami, před ničivými zásahy člověka a před domácími zvířaty, které se volně pohybují. [60] Každý myslivec předtím, než se stane myslivcem musí splnit několik předpokladů, aby se mohl stát myslivcem. Uchazeč, který se chce přidat k myslivcům musí splnit kvalifikační podmínky pro vystavení loveckého lístku.[61] Člověk, který se chce stát myslivcem musí se nejprve zúčastnit kurzu myslivosti a poté úspěšně složit zkoušku z myslivosti.[62] Zkouška z myslivosti dle vyhlášky č. 244/2002 Sb., má sedm skupin témat, které se týkají např. kynologie, nejdůležitějších nemocí zvěře, jejich předcházení, postupy při jejich zjištění, mysliveckých zvyků, tradic a jiné.[63] Zkoušky z myslivosti a kurzu se nemusí zúčastnit osoba, která vystudovala a úspěšně složila tuto zkoušku na vysoké škole na které se učí myslivost, nebo osoba, která byla studentem, posluchačem či absolventem střední školy nebo vyšší odborné školy v oboru myslivosti nebo má škola povinný vyučovací předmět myslivost. Aby mohl myslivec i lovit musí mít také zbrojní průkaz. [64]

4.3.3 Myslivecká populace

Evropská komunita myslivců včetně České republiky si prochází velkými změnami. Celkový počet myslivců se zejména zastavuje nebo se snižuje a navyšuje se

[59]Historie: Historie lovu a myslivosti [online]. *Českomoravská myslivecká jednota*, © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z. s. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/historie/

[60] ČESKO. Zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 27. listopad 2001

[61] Myslivost – kvalifikační předpoklady pro výkon práva myslivosti. *Právní prostor* [online]. 07.06.2017/ 00:00 [cit.2022-02-03]. Dostupné z WWW: https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-kvalifikacni-predpoklady-pro-vykon-prava-myslivosti

[62] Jak se stát myslivcem: První krok k myslivosti: lovecký lístek. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z.s., 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/jak-se-stat-myslivcem/

[63] ČESKO. Vyhláška č. 244/2002 Sb., vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti §5. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 7. červen 2002

[64] Jak se stát myslivcem: První krok k myslivosti: lovecký lístek. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z.s., 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/jak-se-stat-myslivcem/

jejich průměrný věk. Může se tak předpokládat, že počet reálně aktivních myslivců bude klesat ještě více, než je možné vysledovat z dosažitelných informací o celkovém počtu osob, které mají oprávnění k lovu, eventuálně mají oprávnění držet loveckou zbraň. Ukazuje se na mladší generaci, že nemá zájem se věnovat lovu, a to z mnoha okolností. Jednou z nich je například velké množství nabídek volnočasových aktivit, které jsou pro ně více atraktivnější. Další okolností ovlivňující zájem o lov je časová a ekonomická náročnost či odchýlení dnešní společnosti od zbraní a zabíjení zvířat. Při sledování vývoje počtu myslivců je možné počítat s tím, že bude během několika desítek let docházet k tomu, že myslivost bude vykonávat zřetelně méně lidí, než je tomu v dnešní době. Nedostatek myslivců by mohl vést k problému spojeném s regulací spárkaté zvěře, která je velmi důležitá.[65] Důležité pro myslivecké hospodaření jsou také znalosti, dovednosti, technická výbava myslivců.

4.3.4 Myslivost a veterinární problematika

Onemocnění zvěře nezasahuje do zdraví pouze zvířat volně žijících v přírodě, ale mohou být také rizikem pro člověka na kterého mohou být přenesena či mohou být zavlečena do hospodářství či přenesena na domácí zvířata. Je proto nutné, aby každý myslivec měl základní povědomí o nemocech zvěře.[66] Myslivec musí monitorovat jakýkoliv projev neobvyklého chování, a především hynutí zvěře, a hlavně spolupracovat s orgány veterinární péče. Největší význam v boji proti hromadným nákazám zvířat je především prevence a předběžná opatření.[67] Zásadní podmínkou pro zdárný postup v případě výskytu afrického moru prasat je především brzké zjištění pozitivních případů. V důsledku toho se na celém území České republiky provádí monitoring afrického moru prasat. Monitoring afrického moru prasat se provádí na celé území České republiky v podobě laboratorního vyšetření všech uhynulých divokých prasat, jehož výsledky slouží jako základ pro udržení statusu České republiky jako země prosté afrického moru prasat.[68]

[65] BARTOŠOVÁ J., A KOL. *Technické prostředky a chovatelská opatření pro prevenci šíření afrického moru prasat v populaci prasat divokých v ČR: Lesnický průvodce 8/2021.* Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2021. str. 19. ISBN 978-7417-222-9.

[66] HROMAS, J., A KOL. Myslivost. 1. vydání. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. str. 244. ISBN 80-86271-04-8.

[67] KOLEKTIV. *Myslivost*. 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. str. 260 – 261. ISBN 07-014-66.

[68] Africký mor prasat (AMP): Monitoring AMP u prasat divokých a biologická bezpečnost. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110066

5 EPIZOOTIE

Tato kapitola bakalářské práce se zabývá mimořádnou událostí, kterou je epizootie. V této kapitole jsou definovány epizootie a charakterizovány jednotlivé hromadné nákazy zvířat.

Každý člověk se nejednou setkal s nemocí, která mu dosti znepříjemnila život či jeho fungovaní. Není tomu jinak u zvířat. Zvířata se také za svůj život mohou potkat s různými nemocemi. Ať už se jedná o různé parazity, poruchy nebo dokonce nakažlivé nemoci, které si zvířata mohou předávat mezi sebou nebo dokonce mohou přenést i na člověka. Onemocnění zvířat může také zapříčinit veliké škody v honitbě, v chovech či odchovech zvířat. Uhynulou zvěř je nezbytné neškodně, hlavně bezpečně zlikvidovat, nemocnou zvěř je nutné odstřelit, neboť maso není vhodné ke zpracování a pozdější konzumaci.[69]

Epizootie představuje souhrn většího množství situací s charakteristickým onemocněním na určitém místě v určitý čas, které ve své míře a množství převyšuje v různém stupni úroveň běžnou za obvyklých okolností v určitém místě, nebo se jedná o souhrn situací týkající se onemocnění, které bylo poprvé zanesené do určitého úseku. Situace mají společné přímé, místní a časové spojitosti. [70] Nakažlivé nemoci zvířat mají mnoho spouštěčů, mezi které můžeme například zařadit viry, bakterie, houby, prvoky, červi a členovce. Některé nakažlivé nemoci je možné léčit pomocí kauzální léčby nebo jim lze zabránit podáním léčivého přípravku s farmakologickým působením.[71] Léčba domácích zvířat může být značně jednoduší než u zvířat volně žijících v přírodě. Domácí zvířata lze léčit podobným způsobem jako u lidí, naopak u volně žijících zvířat v přírodě je to obtížnější. Na ochranu zvířat před nemoci je možné zvířata nechat očkovat. V dnešní době je očkování aplikováno i volně žijícím zvířatům jako jsou např. lišky proti vzteklině.[72]

Nebezpečné nákazy zvířat mohou být jak pro člověka, tak i pro samotná zvířata velmi nebezpečná. Onemocnění se může dotknou zvířat ve volné přírodě, zvířat

[69] KOLEKTIV. *Myslivost.* 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. str. 264. ISBN 07-014-66.
[70] KOUBA, V., A KOL. *Všeobecná epizootologie.* Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1972. str. 124-125. ISBN 07-069-72.
[71] LAMKA, J., Ducháček, L. *Veterinární léčiva pro posluchače farmacie*. 4. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. str. 25. ISBN 978-80-246-2790-8.
[72] HROMAS, J., A KOL. *Myslivost*. 1. vydání. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. str. 244. ISBN 80-86271-04-8.

v chovech i domácích mazlíčků. S ohledem na některé nebezpečné nemoci je nutné neprodleně a spolehlivě určit a klasifikovat neobvyklý stav zvířete. Mezi nebezpečné nákazy zvířat se dle zákona č.166/1999 Sb., veterinární zákon, řadí například klasický mor prasat, africký mor prasat, ptačí chřipka, slintavka a kulhavka, vzteklina, a jiné. Pokud dojde k podezření, že se jedná o nemoc spadající dle zákona č.166/1999 Sb., veterinární zákon, do nebezpečných nákaz je povinné toto podezření nahlásit ihned krajské veterinární správě a Ústřední veterinární správě.

5.1 Africký mor prasat

AMP je nebezpečná, života ohrožující choroba s vysoce infekčním charakterem. Jehož vyvolavatelem jsou viry DNA spadající do rodu Asfivirus z čeledi Asfarviridae. Tento vir je velice imunní, dokáže přežít ve vnějším prostředí i v živočišném produktu. Velmi dobře odolává také nízkým teplotám. Dokáže přežít i ve zmraženém stavu po dobu několika let. V hotových masných produktech dokáže přetrvávat až několik měsíců. Virus dokáže zničit až vysoká teplota, kdy při 56 °C je potlačen za 70 minut, při 60 °C je zničen za 20 minut. Tato nemoc může zachvátit jak hospodářská, tak i volně žijící prasata bez ohledu na plemeno a stáří zvířete. Toto onemocnění není na člověka přenosné a není pro něj tak žádnou hrozbou. [73] Selata a mladá zvěř obvykle hyne, naopak je tomu u dospělých prasat, která přežijí a jsou tak potencionálními přenašeči nákazy. Chovatelé a myslivci v případě, že vznikne podezření na tuto nemoc jsou povinni nahlásit státní veterinární správě.[74]

Inkubační doba pro tuto nemoc je 4-19 dnů. Virus vyvolává množství podob klinického ochoření, které záleží na druhu viru, daném druhu zvířete, hlavně jeho tělesné zdatnosti. Infekce postupuje velice prudce s nenadálým úhynem nebo akutně s úhynem zvířat v průběhu několika dnů. Příznakem nákazy bývají krváceniny na kůži či na vnitřních orgánech. Jejich kůže v oblasti končetin, uší, hrudníku a břicha bývá namodralé barvy. Dále se prasatům dostavuje nechutenství, provázejí je problémy se zažíváním, zvracením a poruchami dýchacího ústrojí. Úmrtnost může docílit až 100 %. Oplodněné prasnice mohou i potratit. Při chronické podobě je proces nákazy pomalejší. Tato podoba se nejčastěji vyskytuje v oblasti ohniska. Tam, kde se nákaza ještě nikdy neobjevila probíhá perakutně či akutně. Na Africký mor prasat dosud není známa léčba a vakcinace

[73] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 17-18. ISBN 978-80-7305-705-3.
[74] HROMAS, J., A KOL. *Myslivost.* 1. vydání. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. str. 249. ISBN 80-86271-04-8.

je nedostupná. Jediným účinným opatřením, jak zabránit šíření afrického moru je zásadní chránění státního území před importem zvířat a živočišného materiálu, které není tepelně ošetřeno z pásem, kde se projevila nákaza, dále zabránění vstupu zvířat z volné přírody do farem a statků, neustálý úklid, dezinfekce, likvidace a omezení škůdců, deratizace zvířecích míst. Pokud se vyskytne zavlečení infekce do chovu dojde tak k neprodlené likvidaci v ohnisku. [75] U volně žijících zvířat není možné úplné vymýcení choroby včetně jejího původce pomocí likvidace celého chovu. Populace divokých prasat představují klíčový faktor, který má vliv na možnosti šíření a vymýcení choroby včetně jejího původce. Pokud by došlo k zavlečení afrického moru prasat do populace divokých prasat, je nutné počítat s tím že, i za ideálních okolností bude zdolávání nákazy velice časově náročné a může být zdolání otázkou měsíců či roků a také je velké riziko, že se zasažená oblast dále rozšíří. Co se týče ekonomických rizik, které jsou spojené s výskytem afrického moru prasat je v současné době pozornost kladena všem okolnostem, které mají vliv na šíření nákazy v populaci divokých prasat. Klíčovými okolnostmi z tohoto hlediska je vysoká početnost divokých prasat. Větší riziko vzniku i šíření nákazy může být u početnějších populací divokých prasat, jelikož v důsledku kompetice o potravu nastává tak mnohdy ke stykům mezi divokými prasaty. Většina z nich se zdržuje v místech, které nejsou pro ně až tak vhodné. Kvůli tomu se tak ocitnou v úzkém styku s potencionálními zdroji nákazy, například v okolí silnic. Větší početnost nemá příznivý vliv ani na ekonomiku, a to především z hlediska likvidace většího počtu zvířat a delší doby vymýcení choroby včetně jejího původce. Z pohledu prevence šíření afrického moru prasat a jeho důsledků je klíčové snížit početnost divokých prasat nejvíce jak to jde, a to ještě dříve, než se nákaza zavleče na dané území, a udržení početních stavů černé zvěře nejdéle, jak je to jen možné. [76]

V dnešní přírodě si přirozené usměrňovací mechanismy pracují tak, že to není postačující. Nemůžeme s jejich prací v důsledku toho počítat. Pro usměrňování je několik vhodných postupů, ale ve skutečnosti je možné za předpokladů střední Evropy efektivně využívat pouze lov (výhradně odstřelem), který vykonávají myslivci. Jiné postupy a prostředky jako jsou například odstřely z letadel, které vykonávají profesionálové či trávení a podobně mají buď určité hranice a omezení nebo je není možné používat vůbec.

[75] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 18-19. ISBN 978-80-7305-705-3.
[76] BARTOŠOVÁ J., A KOL. *Technické prostředky a chovatelská opatření pro prevenci šíření afrického moru prasat v populaci prasat divokých v ČR: Lesnický průvodce 8/2021.* Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2021. str. 10-11. ISBN 978-7417-222-9.

5.1.1 Historie výskytu

Africký mor prasat byl v klinické podobě poprvé zaznamenán již na počátku našeho století. I přes jeho nemožnost historicky určit jeho přítomnost Mongomery ve specializovaném pracovišti pomocí samostatné nosologické jednotky zjistil jeho existenci již v roce 1910 ve východoafrickém rovníkovém státě Kenja. K jeho zjištění došlo při zkoumání dříve neobjevené a nepojmenované nákazy prasat, která způsobovala vysoký úhyn. Po odhalení imunologické spojitosti s morem prasat nákazu pojmenoval: „East african swine fever“ neboli africký mor prasat. Jeho agens Mongomery určil filtrabilní virus, a prokázal za zvířecího přenašeče divoká prasata z čeledi Suidae a Štětkouny. Vytknul nebezpečnost nákazy, která v roce 1910 a 1911 zasáhla přes 1.366 prasat z toho 1.352 nemoci podlehlo.

V roce 1928 byl africký mor prasat objeven Steynem v Jihoafrické Unii. Za 4 roky později zjistil, že přenašeči tohoto onemocnění byla některá prasata bradavičnatá, která nevykazovala žádné známky nákazy. Později byl africký mor prokázán i v Jižní Africe, a to na základě výsledků zkoumání De Kocka a spol. V roce 1947 byla popsána detailně nákaza v Angole, kterou vylíčil Conceicao. Uvedl také, že v zemi byla už od roku 1932. Později byla nákaza zavlečena do dalších zemí. Postupně se nákaza projevovala v Jižní Rhodesii, v Belgickém Kongu v Njasku, v Senegalu a v roce 1960 byla hlášena v Mozambiku.

V Evropě byl vir zjištěn v roce 1967 a to v blízkosti Lisabonu v Portugalsku. Nejdříve byl určen a klasifikován jako neobvyklý druh viru afrického moru prasat. K uvedení správného určení a klasifikace došlo až potom, co prasata, která byla využívána ke zhotovení látky proti moru byla nakažena a začala hynout. První přítomnost nákazy byla překonána pomocí zahájení veterinárních opatřeních. Nákaza se bohužel znovu vrátila, a po dvou letech v roce 1960 se zavlekla podél Portugalského pomezí na území Španělska do kraje Badajoz, odkud se později zavlekla do celého území. Od této chvíle se nachází africký mor prasat na Pyrenejském ostrově a zapříčiňuje tak chovatelům prasat velké škody i když jsou zde nastolena nekompromisní veterinární opatření a pečlivě zkoumány různé postupy imunoprofylaxe.

Na počátku roku 1964 bylo onemocnění objevené na území Francie poblíž španělských hranic, kde bylo odhaleno až deset center AMP. Důsledek toho se přikládá zakázanému importu a exportu živočišných produktů nebo samotných prasat, které se nacházejí v centru nákazy. Francie vyčlenila finanční poskytnutí peněžních prostředků ze

svých rozpočtů na podporu a kompenzaci škod a stanovila soustavné likvidování prasat, které vykazovaly známky nemoci nebo které byly morem již zasáhnuty, a to bez ohledu na typ viru. Díky opatřením se podařilo potlačit africký mor prasat, a to v průběhu osmi týdnů a během jednoho roku skoro všechna centra nákazy klasického moru prasat byla potlačena.[77]

5.1.2 Současný výskyt

V současné době je evidován výskyt afrického moru prasat na území Polska a pobaltských států. Onemocnění se dále šíří do kontinentálních úseků Evropy ze zakavkavzských republik. Prvně se onemocnění objevilo v Gruzii v roce 2007. Do Gruzie pronikla nákaza patrně transportem převážejícím bioodpad. Šíření nemoci na sebe nenechalo dlouho čekat. Nákaza postoupila až do celé země, a to v průběhu několika měsíců. Nákaza zachvátila především prasata domácí. Virus se dále šířil a nezpomaloval. V roce 2007 byl zjištěn v Arménii, kde nebyl do dnes vymýcen. Téhož roku byl evidován i v Rusku na území severního Kavkazu, kde byl zjištěn u divokých prasat volně žijících v přírodě. Postupně AMP byl evidován i v dalších zemích. V roce 2008 spadlo do centra nákazy i Severní Osetiji, kde byl africký mor zjištěn u volně se pohybujících domácích prasat na pastevní ploše. K následující etapě šíření došlo v průběhu roku 2011 a 2013. V této etapě se AMP dostal na skoro celé území Ruska a projevil se i v Bělorusku a Ukrajině. Nákaza se postupně dostala i do Polska, Lotyšska a Estonska.[78] Do České republiky se poprvé dostala v roce 2017. Nákaza byla zjištěna kolem území v okresu města Zlín.[79] Státní správa vydala ve spolupráci s ministerstvem zemědělství mimořádná veterinární opatření, díky kterým se později podařilo zcela vymýtit AMP v ČR. Od dubna roku 2018 nebyl již evidován žádný případ nákazy africkým morem prasat. Evropská komise tak odhlasovala, že nejsou dále nutná omezení vzhledem k žádnému zjištěnému případu.[80] Ústřední veterinární správa tak zrušila v roce 2019 mimořádná veterinární opatření, která byla stanovena pro oblast s intenzivním odlovem a zároveň krajská veterinární správa zrušila mimořádná veterinární opatření, která byla stanovena pro

[77] POLÁK, L., A KOL. *Africký mor prasat.* Pardubice: Kabinet veterinární osvěty,1969. str. 3-4.
[78] JEŽEK M., STRAKA B. *Africký mor prasat – historie a současnost*. Časopis myslivost [online]. 2017 (6) str. 36. [cit. 2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2017/Cerven-2017/Africky-mor-prasat-historie-a-soucasnost
[79]PODLE TISKOVÉ ZPRÁVY MZE (13.7.2017). Začínají platit mimořádná veterinární opatření. Jejich cílem je zabránit šíření AMP. *Africký mor prasat* [online]. Podle tiskové zprávy MZe, 2017. [cit.2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/zacinaji-platit-dalsi-mimoradna-veterinarni-opatreni-jejich-cilem-je-zabranit-sireni-amp
[80] REDAKCE. Česká republika je oficiálně bez AMP [online]. *Africký mor prasat* [cit.2021-11.23]. Dostupné z: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/ceska-republika-je-oficialne-bez-amp

zamořenou oblast na území Zlínského kraje.[81] Přestože je Česká republika stále bez AMP, je pro ni stále aktuální hrozbou. V poslední době se totiž nákaza projevila v sousedních zemích. Nákazu v nedávné době potvrdilo Polsko, Německo a Slovensko. V Polsku a Německu se nadále rozšiřuje k hranicím České republiky. Poslední zjištěný pozitivní nález AMP u divokého prasete na polské straně byl pouhých 14 kilometrů od hranic s Českem. Z německé strany je to 25 kilometrů k českým hranicím. [82]

5.1.3 Zkušenosti s africkým morem prasat v České Republice

V České republice začal boj s Africkým morem prasat poprvé v roce 2017, kdy byl vir u divokých prasat zjištěn ve vesnici Příluky ve Zlínském kraji. Kvůli zhoršující se situaci hejtman kraje vyhlásil stav nebezpečí, který začal 31. července 2017 ve 13 hodin. V souladu s vyhlášením stavu nebezpečí byl vybudován okolo postiženého území elektrický a pachový ohradník, a to za účelem udržení nakažených prasat divokých v ohnisku nákazy. [83] Ve vytyčeném území platil také zákaz vstupu a další krizová opatření. Celé zamořené území bylo sledováno drony a termokamerami. Bylo pořízeno osm odchytových klecí, fotopastí a dalších 23 odchytových klecí bylo pořízeno na základě žádosti ústředního ředitele veterinární správy. Zavedeno bylo také přikrmování, díky kterému se zamezilo tomu, aby se nákaza rozšířila mimo vytyčené území. Po uplynutí lhůty 30 dnů nebyl stav nebezpečí prodloužen. Hejtman kraje v souladu se zákonem neprodleně svěřil řízení a stanovená opatření KVS. Od této chvíle se o veškerá opatření stará SVS a ministerstvo zemědělství.[84]

Po zjištění pozitivního vzorku na AMP u divokého prasete ve Zlínském ihned státní veterinární správa stanovila mimořádná veterinární opatření, která sloužila k potlačení šíření afrického moru prasat a dalšímu jeho možnému přenesení na další divoká prasata, do chovu prasat domácích, dále sloužící k jeho zmírnění a vymýcení. Na potlačení AMP byla ihned vytyčena zamořená oblast, ve které byla nařízena další

[81]REDAKCE. Významné změny opatření kvůli AMP [online]. *Africký mor prasat* [cit.2021-11.23]. Dostupné z: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/vyznamne-zmeny-opatreni-kvuli-amp

[82]V Polsku i v Německu je AMP na postupu, opět se přiblížil k české hranici [online]. Podle tiskové zprávy SVS ČR [cit.2021-11.23]. Dostupné z: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/v-polsku-i-v-nemecku-je-amp-na-postupu-opet-se-priblizil-k-ceske-hranici

[83] Boj proti nakaženým divočákům pokračuje. Čuněk vyhlásil ve Zlínském kraji stav nebezpečí. *Irozhlas* [online]. Zlín 13:10, 31.července 2017. © 1997-2022 Český rozhlas [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/boj-proti-nakazenym-divocakum-pokracuje-cunek-ve-zlinskem-kraji-vyhlasil-stav_1707311310_ako

[84] Veškeré kompetence k africkému moru prasat má státní veterinární správa a ministerstvo zemědělství. *Zlínský kraj* [online] © Krajský úřad Zlínského kraje, 2018, 17.1.2018 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: https://www.kr-zlinsky.cz/veskere-kompetence-k-africkemu-moru-prasat-ma-statni-veterinarni-sprava-a-ministerstvo-zemedelstvi-aktuality-14595.html

opatření. Do zamořené oblasti spadal celý okres Zlín. Uvnitř zamořené oblasti bylo vytyčeno vysoce rizikové pásmo. Hlavním opatřením v boji proti africkému moru prasat bylo usměrňování lovu, zákazu podávání potravy, vytyčení oblasti s usilovným odlovem poblíž zamořené oblasti, dále probíhající sledovaní v celé České republice. Všechna uhynulá divoká a domácí prasata i ulovena v zamořené oblasti a oblasti s intenzivní odlovem prošla zkoumáním, zda nejsou nakažena virem a poté odstraněna dle nekompromisních bezpečnostních postupů. Chovatelům všech domácích prasat dle mimořádných veterinárních opatřeních bylo stanoveno, že chovatelé, kteří spadají do zamořené oblasti musí uvést seznam všech svých prasat, které chovají. Musí dále dodržovat předpisy biologické bezpečnosti chování prasat především zneschopnit domácím prasatům, aby přišla do styku s divokými prasaty, dostatečná dezinfekce, oznámení úhynu prasat, která vykazuje známky nákazy virem, dohled nad transportem prasat, nutnost oznámit všechny porážky prasat v domácích podmínkách. Chovy prasat byly pod dohledem formou průběžných kontrol, které zkoumaly, zda nedochází k porušení dodržování zásad biologické bezpečnosti. V celé České republice bylo plošně zakázáno vykrmování domácích prasat potravinovými zbytky. Díky dodržování těchto přísných opatřeních se podařilo v České republice oficiálně zbavit afrického moru prasat. Po dostání AMP pod kontrolu nebylo dále potřebné ponechávat zamořenou oblast a oblast s intenzivním odlovem, i další opatření, která se jich týkala. Státní veterinární správa ke dni 14. 3. 2019 odvolala všechna tato opatření. Ponechala pouze jen některá opatření týkající se celé České republiky. [85] V roce 2020 státní veterinární správa vzhledem k situaci a možnosti opět zavlečení AMP do země, znovu obnovila mimořádná veterinární opatření a s nimi i vytyčila oblast s intenzivním odlovem. Ve vytyčených oblastech na území Ústeckého a Libereckého kraje v oblasti s intenzivním odlovem za každé ulovené prase s předpokladem odejmutí vzorku a jeho následnému zaslání do laboratoře Státního veterinárního ústavu na kontrolu, zdali není pozitivní na AMP bylo vypláceno 2 000 Kč a 3000 Kč za každé objevené uhynulé prase i v důsledku dopravní srážky také za předpokladu odejmutí a zaslání vzorku. [86]

[85]AMP v ČR v minulých letech [online]. *Státní veterinární správa* [cit. 2022-03-04]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/amp-v-cr-v-minulych-letech/

[86] Africký mor prasat (AMP) – aktuální informace. *Státní veterinární správa.* [online]. Státní veterinární správa [cit.2021-11-27]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/amp-aktualni-informace/

5.1.4 Lov v zamořené oblasti

Každý lovec, který by chtěl lovit ve vytyčené zamořené oblasti musí splňovat určité podmínky a pravidla, které vydává SVS pomocí nařízení. Pro lov v zamořené oblasti platí speciální pravidla, která musí splňovat a dodržovat každý, kdo v oblasti loví. Lze uvést například tato pravidla:

- Lov divokých prasat ve vymezených oblastí může vykonávat výhradně člověk, který splňuje předpoklady vlastníka loveckého lístku dle zákona o myslivosti (zákon č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti) a současně musí mít úspěšně dokončeno školení získáním osvědčení vystavené státní veterinární správou, které se týká lovu v zamořené oblasti africkým morem prasat.
- Je zakázáno ve vymezených zamořených oblastech využít k lovu zvěře spárkaté způsoby jako jsou nátlačky, naháňky, nadháňky a naháňky se slíděním.
- Osoba splňující podmínky k lovu v zamořené oblasti musí dodržovat hygienické podmínky bez kterých by nemohl odlov uskutečnit:

  a) Při zacházením s kusem ulovené zvěře musí být opatřen ochrannými prostředky, které jsou určené k ochraně zdraví člověka. Při nejmenším musí být opatřen jednorázovými rukavicemi a obutím, které je možné lehce vyčistit.

  b) Pro transport uloveného kusu zvěře musí být použito zabalení, které by nebylo schopné znečistit okolí svým biologickým materiálem ulovené zvěře.

  c) Zabalený kus zvěře musí být bezpečně položen do předem domluveného Krajskou veterinární správou kafilerního boxu, který se nachází v blízkosti.

  d) Provede jednotlivé úkony dezinfekce působiště, kde zvěř byla odlovena a ochranných prostředků dle školení pro lov v oblasti zamořené africkým morem prasat
- Osoba splňující podmínky k lovu v zamořené oblasti je povinna ulovenou zvěř označit permanentním popisovačem, připevnit plombou a dále vypsat na lístek informace o původu ulovené zvěře, kde musí být napsané, že se jedná o nákazu africkým morem, nakonec musí být připsán na sebe kontakt v podobě telefonního čísla. Takto vypsaný lístek musí být postupem, kterým při transportu nebude poškozen přidán k ulovenému kusu.[87]

[87] Úplné znění nařízení státní veterinární správy. *Státní veterinární správa* [online]. [2022-03-24]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/wp-content/files/zvirata/2018_155180_Uplne_zneni_Narizeni_SVS_AMP_volne_zijici_zver.pdf

5.2 Aviární influenza

Aviární influenza neboli ptačí chřipka je nebezpečná choroboplodná nemoc s infekčním charakterem, která postihuje domácí ptactvo i pernatou zvěř. Jehož spouštěčem jsou viry z rodu Orthomyxoviry typu A.[88] Na tento typ viru jsou velice vnímaví a citliví jak lidé, tak i ostatní zvířata. Tento typ viru vyvolává pandemie i epidemie.[89] Nebezpečnou nákazu je dle zákona 166/1999 Sb., veterinární zákon, nutné okamžitě nahlásit příslušnému orgánu. Virus chřipky má speciální vlastnost, a to nepřetržitě si upravovat uspořádání molekul na povrchu virových částic, díky tomu je pak schopný se vyvarovat udržení integrity organismu hostitele nebo může dosáhnout možnosti nakažení někoho jiného. Virus má různé kmeny. Všechny kmeny mají svůj daný subtyp viru, které jsou tvořeny písmeny H a N, ke kterým jsou přidána čísla dle typu. Písmeno H označuje hemaglutinin a písmeno N značí neuraminidázu, což jsou dva proteiny na povrchu virové částice.[90] Virus subtypu H5 a H7 je nebezpečný smrtící vir, který postihuje kuřata a další domácí drůbež. Virus způsobuje vysokou úmrtnost (71% - 100%). Onemocnění způsobené virem tohoto typu nazýváme morem drůbeže či vysoce patogenní chřipkou. Vysoce patogenní chřipka byla zjištěna i u člověka a dalších zvířat.[91] Původci tohoto viru jsou zejména vodní ptáci, kteří žijí volně v přírodě v blízkosti vod a mokřadů. Virus, pokud se dostane zvířeti do těla, začne se hromadit ve střevech odkud se poté vylučuje prostřednictvím trusu do okolí. Dochází též k hromadění viru v dýchací soustavě, což je málo pravděpodobné. Toto onemocnění se šíří přímým stykem s nakaženým zvířetem nebo nepřímým stykem v podobě zamořeného okolí, potravou nebo vodou. Náchylnými na toto onemocnění bývají především chované slepice, krůty a pštrosi, u kterých se projevuje velká chorobnost. U vodního ptactva je souhrn příznaků obtížné vypozorovat a u kachen nemusí být projev příznaků vůbec viditelný.[92] Nakažení ptáci mohou mít jak lehký, tak i těžký průběh onemocnění. Lehký průběh nemoci lze poznat podle načepýřeného peří, pták snáší menší počet vajec, než je obvyklé. Těžký průběh nemoci je velice nakažlivý, nástup je velmi rychlý a díky tomu obvykle dochází k uhynutí opeřence. Člověk se může nakazit ptačí chřipkou při přímém styku

[88] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 24. ISBN 978-80-7305-705-3.
[89] HORNÍK, J. *Chřipka-co je ptačí chřipka, jak se chránit, jak ji poznat a jak ji léčit?* 1.vydání. Praha: Triton 2005. str. 14. ISBN 80-7254-744-5.
[90] Ptačí chřipka. *Veterinární průvodce.* [online]. *@2021 - všechna práva vyhrazena*. [cit.2021-12-05]. Dostupné z: https://zverolekarka.com/ptaci-chripka/
[91] SEDLÁK, K., TOMŠÍČKOVÁ, M. *Nebezpečné infekce zvířat a člověka*. Praha: Scientia, 2006. str. 70. ISBN 80-86960-07-2.
[92] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 24. ISBN 978-80-7305-705-3.

s nakaženým opeřencem či kontaminovaným prostředím. Člověk se nakazí pomocí inhalace virových částic. Ptáci roznáší vir pomocí trusu, ve kterém je obsažena velká nálož viru či sternutací při které dochází k šíření drobných kapének do okolí. Vir dokáže existovat i ve vnějším prostředí. Virus v drůbežím mase lze zničit pomocí tepelného zpracování. Člověku vir způsobí především zánět spojivek či se mohou objevit další projevy, které jsou podobné klasické sezonní chřipce. Při zacházení s infikovaným ptactvem je nutné dbát na použití ochranných pomůcek.

Pokud dojde k zjištění viru ptačí chřipky u ptactva volně žijícího v přírodě je nutné, aby bylo vytyčeno ohnisko nákazy v pásmu tří kilometrů od pozice, kde byl vir objeven. Ve vytyčeném ohnisku je nutné, aby veškeré domácí ptactvo bylo uzavřené ve vnitřních prostorách. V pásmu 10 km je nutné, aby bylo zvýšeno sledování se sběrem informací. Z hlediska bezpečnosti je potřebné v pásmu 10 km, aby byly odstraněny mikroorganismy pomocí chemických a fyzikálních prostředků z vozidel a veškeré ptactvo bylo prohlídnuto. Pokud dojde k zjištění viru u drůbežích chovů je nutné, aby byl celý chov zneškodněn. Majiteli chovu dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů je vyplaceno odškodnění za vzniklé škody. [93]

5.2.1 Historie výskytu

V roce 1997 v Hongkogu byla poprvé zaznamenána nákaza člověka ptačí chřipkou, kterou se nakazilo několik set lidí, a to virem A/H5N1. Onemocnění podlehlo celkem 6 lidí a dalších 12 lidí bylo umístěno do nemocnice s těžkým průběhem nemoci. Přenašečem tohoto viru byla kuřata. Vir nebyl schopný se přizpůsobit organismu a díky tomu tak nebylo možné, aby došlo k přenosu mezi lidmi. V chovech kuřat docházelo až k 70 % úhynu. K zamezení vzniku pandemie byla utracena z preventivních důvodů, jak zdravá, tak i nemocná kuřata v Hongkongu, což činilo přibližně 1,5 milionu kuřat. O dva roky později byl zjištěn virus A/H9N2 u dětí, kdy nenastalo žádné jeho šíření. V roce 2003 v Nizozemí bylo nakaženo virem A/H7N7 89 lidí. Tato nemoc si vyžádala jedno úmrtí. Nemoc se u člověka projevovala zánětem spojivek a mírnými příznaky zasáhnutí dýchací soustavy. Celkově toto onemocnění mělo mírný průběh. O rok později se infekční onemocnění zvířat projevilo v Jihovýchodní Asii, kdy docházelo v chovech drůbeže až ke 100% úhynu. V roce 2004 bylo onemocnění poprvé zjištěno v Thajsku a Vietnamu, kdy u domácího ptactva a u člověka byl zjištěn virus A/H5N1. Pouze u několika

[93] ŽDICHYNEC B. *Člověk, viry a ptačí chřipka. Praktický rádce z pohledu lékaře i chovatele.* 1. vydání. Praha: Český klub, nakladatelství Josefa Šimona, Simon and Simon Publishers, 2006. str. 57,61,62,100,101, ISBN 80-85637-96-0.

nakažených byl prokázán přímý styk s nakaženým domácím ptactvem. V důsledku tohoto onemocnění byly utraceny stovky milionů kusů domácího ptactva. Onemocnění způsobilo ohromné ekonomické škody. Na podzim roku 2005 se virus tohoto typu dostal do Evropy. [94]

V České republice byl virus chřipky ptáků H5N8 poprvé zjištěn u vodního ptactva v roce 2006. Pozitivní nález byl prokázán u labutě v Hluboké nad Vltavou v Jihočeském kraji. Postupně se dále objevovaly nové případy dalších pozitivních výsledků u labutí. O rok později byl virus zaznamenán u domácího ptactva. Potvrzen byl v několika chovech v Pardubickém kraji v okrese Ústí nad Orlicí. Škody v domácích chovech i velkochovech byly veliké. Všem majitelům chovů, kterým vznikla škoda, bylo státem vyplaceno 50 milionů korun českých. V roce 2007 byla vysoce patogenní chřipka naposledy zjištěna v České republice. Do roku 2017 se tak jednalo pouze o chřipku nízce patogenní. V roce 2017 se to změnilo a vysoce patogenní chřipka se opět vrátila. Ptačí chřipka zasáhla jak domácí chovy drůbeže, tak i volně žijící ptactvo.[95] Nemoc se nevyhnula ani Liberecké zoologické zahradě, kde byla pozitivně potvrzena labuť. V České republice šlo o první případ onemocnění ptačí chřipkou v zoologické zahradě. [96]

5.2.2 Současný stav

V září 2021 ve středočeském kraji v okrese Příbram byla zjištěna ptačí chřipka H5N1. U tohoto typu nebylo možné vyloučit přenesení na člověka. Po potvrzení vysoce patogenní aviární influenzy byla stanovena mimořádná veterinární opatření na ochranu zdraví člověka i zvířat. Vysoce patogenní chřipka jak v Evropě, tak i v ČR nepolevuje. Státní veterinární správa, aby zabránila dalšímu šíření tak stanovila mimořádná veterinární opatření týkající se celého území kraje. [97]

5.3 Vzteklina

Vzteklina je nakažlivá choroba způsobená viry rodu Lyssavirus z čeledi Rhabdoviridae. Vyznačuje se jedinečným způsobem šíření nemoci a poměrně dlouhou

[94] HORNÍK, J. *Chřipka-co je ptačí chřipka, jak se chránit, jak ji poznat a jak ji léčit?* 1.vydání. Praha: Triton. 2005. str. 18-19. ISBN 80-7254-744-5.
[95] KROPÁČEK JIŘÍ, PLAČEK ŠTĚPÁN. V Česku je sedm ohnisek ptačí chřipky. Veterináři utratili od Nového roku už 13 tisíc ptáků [online]. *aktuálně.cz* [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-ptaci-chripka/r~5c0f1f94dbc211e699ee0025900fea04/
[96] ČTK. Ptačí chřipka poprvé udeřila v zoo. Potvrdila se u uhynulé labutě v Liberci. [online]. *Blesk.cz*, 2001. 10. února 2017, 20:25 SEČ. [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/449368/ptaci-chripka-poprve-uderila-v-zoo-potvrdila-se-u-uhynule-labute-v-liberci.html
[97] JILEMNICKÝ MIROSLAV. S. Ptačí chřipka z malochovu na Příbramsku se může přenést i na člověka! [online]. BEROUNSKÝ deník.cz. 2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: https://berounsky.denik.cz/z-regionu/na-pribramsku-byl-prokazan-nebezpecny-typ-ptaci-chripky-prenositelny-20210929.html

inkubační dobou. Onemocnění vzteklinou hraje velkou roli v oblasti veřejného zdraví a veterinární péče. Ačkoli se tato nemoc vyskytuje na celém světě, je nicméně několik zemí, které díky přísným karanténním opatřením jsou zemí bez vztekliny.[98] Vzteklinou se může nakazit jakékoliv zvíře či člověk. Ve volné přírodě se jí můžou nakazit lišky, jezevci, vlci, kuny, srnčí. Méně často se tato nemoc objeví u ptactva či netopýra. Virus se přenáší ze slin infikovaného zvířete. Do těla jiného zvířete či člověka vnikne vir především po kousnutí či jiným poraněním způsobeným infikovaným zvířetem. Po vniknutí vir v organismu způsobí zánět, který zapříčiní těžké nervové onemocnění. Zvíře či člověk nakažený vzteklinou trpí poruchami vědomí či dochází k postupné obrně celého těla. Vzteklina v organismu zvířete nastane až za několik týdnů či měsíců po vniknutí infikovaných slin do těla zvířete. Infikované zvíře svými slinami může infikovat i další zvířata, díky tomu dochází k dalšímu šíření.

Vzteklina má dvě podoby průběhu. Jedná se o zuřivou a tichou podobu průběhu. Zuřivá podoba průběhu vztekliny je dlouhá 1 až 3 dny. U infikovaných zvířat se objevuje viditelná změna chování. Zvíře je otupělé, neposlušné, snaží se najít tmavý kout, nechce pozřít potravu, vykazuje známky agresivity. V další fázi nemoci se objevuje postupné ochrnutí hltanu, kdy zvíře není schopné pozřít potravu či vodu. U tlamy se postupně především u psů objevuje větší množství slin. Zvíře je schopné pokousat v důsledku zvýšené agresivity ostatní zvířata či člověka. Ve fázi vzteku usiluje infikované zvíře o útěk. Při útěku je zvíře zmatené, chlupy jsou naježené, tlama zvířete je skleslá v důsledku obrny. V poslední fázi dochází k celkové obrně a zvíře v důsledku toho umírá. U koček jsou příznaky vztekliny velice podobné. Kočky při zuřivé fázi neustále vydávají mňoukavý zvuk či bezmyšlenkovitě útočí na člověka, kterého svým chováním mohou infikovat za pomoci škrábnutí či kousnutí.

Při tiché fázi stejně jako psi hledají útočiště v tmavých koutech, kde později i umírají. Při tiché fázi vztekliny zvíře projevuje změny v chování jako u zuřivé fáze vztekliny. U zvířete se též projevuje agresivita spojená s kousáním. Agresivita infikovaného zvířete je mírnější než u fáze zuřivé. Zvíře umírá velice brzy na celkové ochrnutí těla. Projevy nákazy vztekliny u volně žijících zvířat jsou obdobné. Lišky se obvykle snaží dostat do obydlí lidí, kde útočí na domácí zvířata. Infikované lišky se nebojí zaútočit i na člověka. Nakažlivá nemoc se nevyhýbá ani jelení zvěři či dalším savcům.

[98] KOUBA, V., SOVJÁK. R. General epizootology and prevention of animal diseases in the tropics and subtropics. Prague: Institute of Tropics and Subtropics Czech University of Agriculture, 2004.str. 181-182. ISBN 80-213-1186-X.

Nejčastějším a na první pohled viditelným ukazatelem nákazy vzteklinou u zvířete žijícího ve volné přírodě bývá jejich nesmělost, nebojácnost. Infikovaná zvířata vzbouzí dojem ochočenosti. Nemají z člověka žádný strach či obavy. Některé by se nechaly dokonce i pohladit či chytit. V této fázi však představují ohromné riziko, jelikož z ničeho nic bezmyšlenkovitě zaútočí. S infikovanými liškami se především setkávají lidé, kteří vykonávají práci v lese. Myslivci, kteří se starají o lesy a zvířata žijících v nich, si nejčastěji všimnou, že se s nimi něco děje. Prvotním ukazatelem pro ně bývá kontakt se zvířaty, které vykazují známky nemoci a nálezy mrtvých zvířat. Myslivec, který uloví zvíře, které vykazuje známky nákazy vztekliny či jiné nemoci musí dbát na svoji zvýšenou bezpečnost. Při nedodržení bezpečnosti se myslivec vystavuje riziku nákazy od infikovaného zvířete. Infikovat se vzteklinou není nemožné. Osoba, která přijde do styku s infikovaným zvířetem se může nakazit prostřednictvím infikované sliny, která se může pomocí narušené kůže a otevřenými rankami dostat do těla člověka. Je zde důležité dbát na zvýšenou bezpečnost a vyvarovat se jakéhokoliv znečištění od infikovaného zvířete. Zvíře, u kterého se dosud neobjevily projevy nemoci je i přesto infikované. Jestliže myslivec najde či uloví zvíře, které vykazuje známky nákazy vzteklinou, neprodleně jej předá veterinární správě, která zařídí prohlédnutí zvířete.[99] Podle výsledku prohlédnuté zvěře veterinární správa nařídí potřebná opatření. Vzhledem k zamezení zavlečení vztekliny či její šíření se povinně očkují psi, a to bez výjimek a lišky dle nařízení úřadů. Vakcinace lišek měla pozitivní vliv na zmírnění vztekliny. [100]

5.3.1 Historie

Vzteklina se na území České republiky poprvé objevila po první světové válce. V roce 1953 bylo stanovené povinné očkování psů, které mělo pozitivní vliv na ubývání vztekliny u psů. Vzteklina se nejvíce projevovala u volně žijících lišek, a to až do konce 20. stol. Tento stav se však změnil až po očkování lišek. Díky očkování se u lišek podařilo zcela vymýtit vzteklinu. V České republice se vzteklina již u lišek od roku 2002 neobjevuje.[101]

[99] HATINA L. *Vzteklina – nebezpečné onemocnění pro člověka i pro zvíře.* Pardubice: Ústav veterinární osvěty v Pardubicích. 1978. str. 1-7.
[100] HROMAS J., A KOL. *Myslivost.* Písek: Copyright © Matice lesnická spol. s.r.o. 2000. str.249-250. ISBN 80-86271-04-8.
[101] SEDLÁK, K., TOMŠÍČKOVÁ, M. Nebezpečné infekce zvířat a člověka. Praha: Scientia, 2006. str. 76. ISBN 80-86960-07-2.

5.3.2 Současný stav

V roce 2015 byl na území České republiky laboratorně vyšetřen netopýr na přítomnost vztekliny netopýra večerního, u kterého se nákaza potvrdila. Na vzteklinu u netopýrů je pohlíženo jako na neobvyklou variantu vztekliny, tudíž výskyt této varianty se nijak nedotýká statutu vztekliny prostého státu podle předpokladů OIE. Znamená to tedy že, od roku 2002 od posledního pozitivního případu vztekliny u lišek je nyní Česká republika nadále bez vztekliny u terestriálních obratlovců. Vzteklina se oproti České republice v současné době vyskytuje v některých evropských zemí. Několik případů nákazy vzteklinou je ročně evidováno v sousedním Polsku, Rumunsku. Největší počet případů nákazy vzteklinou je hlášeno v Turecku. Jelikož je vzteklina stále možnou a blížící se hrozbou, platí tak na celém území České republiky vyšetření lišek a psíků mývalovitých v počtu 4 kusy na 100 km2. Stejně tak platí povinná vakcinace psů proti vzteklině, kteří jsou starší 3 měsíců a povinné vyšetření psů veterinárním lékařem, kteří poranili člověka.[102]

5.4 Slintavka a kulhavka

Slintavka a kulhavka je velice nakažlivé onemocnění, které postihuje sudokopytníky, zejména skot, malé přežvýkavce a prasata. Tato nemoc způsobuje ohromné ekonomické ztráty spojené s úbytkem užitkovosti, úhynu zejména mladých jedinců, ale také především ztráty, které jsou spojené s vynaloženými náklady týkající se tlumení a likvidací ohnisek této nakažlivé nemoci. Slintavka a kulhavka podléhá povinnosti hlášení SVS. Onemocnění se projevuje vysokou teplotou, charakteristickými puchýři, které se objevují zejména na sliznicích horní části trávicího traktu, v mezipaznechtí a korunkových okrajích končetin nad paznehty. Kvůli tvorbě velkých puchýřů, které později praskají zvíře obtížněji chodí spíše pak kulhá. Typickým projevem této nemoci je také, jak již z názvu onemocnění vychází slintání zvířete, které vzniká kvůli tvorbě puchýřů na jazyku, dásní a tvrdém patře. Pro zvíře jsou puchýře velice nepříjemné a znepříjemňují mu jakýkoliv pohyb. [103]

Přenašečem infekce může být živé, uhynulé či choré zvíře, ale i jakýkoliv produkt od těchto zvířat. Virus se nachází především ve slinách, lymfě, mléce, moči, trusu nebo ejakulátu a jeho vylučování začíná už v době, kdy nejsou u zvířete patrné klinické

[102] Vzteklina – problematika a její výskyt v České republice. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vzteklina/
[103] Slintavka a kulhavka. *Veterinární průvodce* [online]. @2021 - všechna práva vyhrazena [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://zverolekarka.com/slintavka-a-kulhavka/#Rozsireni_nemoci_ve_svete

příznaky. Onemocnění může být přenášeno přímým kontaktem s infikovaným zvířetem či nepřímým, a to zejména prostřednictvím kontaminované potravy, podestýlky, kontaminovaným zařízením, ve kterém zvíře pobývá (chlév, stáje) apod. Přenašeči mohou být také domácí mazlíčci jako psi a kočky nebo volně žijící ptáci či drůbež. Přenašečem může být i samotný člověk, který může virus přenášet na svých rukou, oděvu, obuvi a podobně. Možným rizikem nákazy tímto onemocněním je také maso a jiné produkty chorých zvířat či odpadů z domácností a podobně.[104] Slintavka a kulhavka postihuje také volně žijící zvěř paznehtníku jako jsou například jeleni, daňci, srnčí, černé zvěře. Většinou se volně žijící zvěř nakazí na zamořené pastvině či jí sami zamořili.[105] U člověka je malá pravděpodobnost nákazy touto nemocí, přesto je to možné. Nakazí se zejména kojenci, když pozřou mléko, které je kontaminované. U dospělého člověka se mohou nakazit především osoby, které přijdou s nakaženým zvířetem do kontaktu. Jedná se zejména o veterináře, chovatele, zootechniky a podobně. [106]

Zvíře podezřené ze slintavky a kulhavky musí být na nemoc laboratorně vyšetřeno, a to z důvodu jejího potvrzení či vyvrácení. Pokud je nákaza laboratorně prokázána musí být v chovu neprodleně vykonána veškerá předběžná opatření, jejichž účelem je zamezit dalšímu šíření nákazy. Zároveň musí být vyšetřena veterinárním lékařem veškerá zvířata v chovu. Během vyšetření je zvířatům měřena jejich tělesná teplota a zvířatům, které vykazují charakteristické známky nákazy je odebrán biologický vzorek sloužící k laboratornímu vyšetření.

Na slintavku a kulhavku není v České republice žádná léčba. Dříve se používalo k ochraně proti nemoci očkování. V České republice však bylo očkování od roku 1991 zakázáno, protože Česká republika má status země prosté od slintavky a kulhavky bez očkování. V případě výskytu slintavky a kulhavky jsou stanovena opatření. Především se jedná o usmrcení všech vnímavých druhů zvířat nacházejících se v ohnisku nákazy. Usmrcování zvířat je kontrolováno úřední osobou za účelem náležitého postupu usmrcování a neškodné likvidace kadáveru. Maso ze zvířat, které jsou z hospodářství a poražené za období mezi možným zavlečením nákazy do hospodářství a stanovením úředních opatření je zajištěno a posléze odstraněno postupem, který umožňuje zneškodnit

[104] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 6. ISBN 978-80-7305-705-3.
[105] KYSELA V. *Slintavka a kulhavka.* 2. vydání. Praha: Brázda, tiskové a nakladatelské podniky českých zemědělců, společnost s.r.o., 1949. str. 6.
[106] DUBANSKÝ V., DRÁBEK J. *Zdravotní problematika prasat: I. Virové choroby.* Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita, 2003. str. 74. ISBN 80-7305-449-3.

veškerá rizika šíření slintavky a kulhavky. Tímto postupem je zacházeno také s mlékem a veškerými mléčnými výrobky. V okolí ohniska je vytyčeno ochranné pásmo v okruhu 3 kilometrů a pásmo se zvýšenou kontrolou o poloměru 10 kilometrů. Ve vytyčených pásmech je stanoven soupis všech zvířat, jejich pravidelné vyšetření veterinárním lékařem, jsou stanoveny různé stupně zákazu pohybu zvířat, zákazy platí též pro trhy a výstavy a podobně.[107]

5.4.1 Historie

Poprvé byla slintavka a kulhavka popsána v díle italského filosofa a lékaře Girolama Fracastora, který charakterizoval příznaky této nakažlivé nemoci u hospodářských zvířat. V roce 350 před naším letopočtem přišel s popisem moru skotu další významný lékař, jehož charakteristika vypadala jako charakteristika dnešní slintavky a kulhavky. Na našem území byla tato nemoc poprvé zjištěna na konci 19. stol.[108] Poslední případ slintavky a kulhavky byl na území České republiky zjištěn v roce 1974. Od roku 1991 se na našem území na tuto nemoc zvířata neočkují a pokud by došlo k výskytu této nakažlivé nemoci situace by byla řešena neškodným a vhodným odstraněním všech vnímavých zvířat, které by se nacházely v ohnisku nákazy.[109] V roce 2001 slintavka a kulhavka ohromně zasáhla Velkou Británii. Tehdy bylo usmrceno přibližně 6,5 až 10 miliónů kusů dobytka. Náklady, které byly vynaloženy na veškeré úkony spojené s nákazou se vyhouply až na 8,5 miliard liber, což je v přepočtu přibližně 348 miliard korun. Důsledkem této situace farmy a zemědělské podniky tyto ohromné ztráty velice postihly. Tato situace neměla dobrý vliv ani na britský turistický průmysl.[110]

---

[107] TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. str. 7-9. ISBN 978-80-7305-705-3.

[108] Slintavka a kulhavka je jedno z nejnakažlivějších infekčních onemocnění na světě. *Dobrý kontakt* [online]. © 2008 – 2022 Dobrý kontakt s.r.o., 06.01. 2017 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://www.spektrumzdravi.cz/dobry-kontakt/dobry-kontakt-veterinarni-ordinace-slintavka-a-kulhavka-je-jedno-z-nejnakazlivejsich-infekcnich-onemocneni-na-svete

[109] Slintavka a kulhavka. *Veterinární průvodce* [online]. @2021 - všechna práva vyhrazena [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://zverolekarka.com/slintavka-a-kulhavka/#Rozsireni_nemoci_ve_svete

[110] Do Británie se opět vrátila slintavka a kulhavka. *Novinky.cz* [online]. 4.8.2017, 12:51 - LONDÝN, Copyright © 2003-2022 Borgis a.s., Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s., Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/do-britanie-se-vratila-slintavka-a-kulhavka-40166450

6 VLASTNÍ ŠETŘENÍ

Cílem výzkumné části bakalářské práce je zjistit jakou úroveň znalostí mají členové mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. Pro dosažení cíle výzkumné části autorka zvolila dotazníkové šetření. Dotazník byl zaměřen na všechny členy mysliveckých spolků, pro které bylo vytvořeno celkem 16 otázek. Vzhledem k tomu, že ne všichni dávají přednost elektronické formě dotazníku, byl z tohoto důvodu vytvořen i ve formě listinné.

Dotazník byl zcela anonymní a dobrovolný. Jeho vyplnění mělo zabrat přibližně 10 minut. V elektronické podobě byl vytvořen na stránce Survio.com. Odkaz na dotazník: https://www.survio.com/survey/d/X9L3O8D8R7J8X4A8A. Po telefonické domluvě byl v elektronické formě dotazník zaslán na okresní myslivecké spolky, které je zaslaly všem mysliveckým spolkům v daném okresu, zveřejněný na myslivecké facebookové skupině a také byl zveřejněn na stránkách Časopisu myslivost. Dotazník v listinné formě byl předán mysliveckému členovi, který je předal ve svém spolku ostatním členům. V elektronické podobě vyplnilo dotazník celkem 45 respondentů a v listinné celkem 12 respondentů. Dva dotazníky byly vyřazeny, jelikož respondenti vykonávali myslivost mimo členství v mysliveckém spolku, tudíž se nejednalo o reprezentativní vzorek a museli být z výzkumu odebráni. Získaných reprezentativních vzorků bylo tedy celkem 55. Sběr potřebných dat probíhal od 5. března 2022 až do 18. března 2022. Autorka předpokládala větší návratnost dotazníků, vzhledem k velkému počtu oslovených respondentů. Bohužel se očekávání autorky nenaplnilo. Autorka se domnívá, že byla malá návratnost dotazníku zapříčiněna především nedostatkem času respondentů, nechutí respondentů zapříčiněnou děním ve světě a podobně, velkým množstvím jiných dotazníků, či nechtěním vyjádřit svůj vlastní názor na danou problematiku.

6.1 Výsledky dotazníkového šetření

Graf č. 1: Vyhodnocení otázky č.1[111]

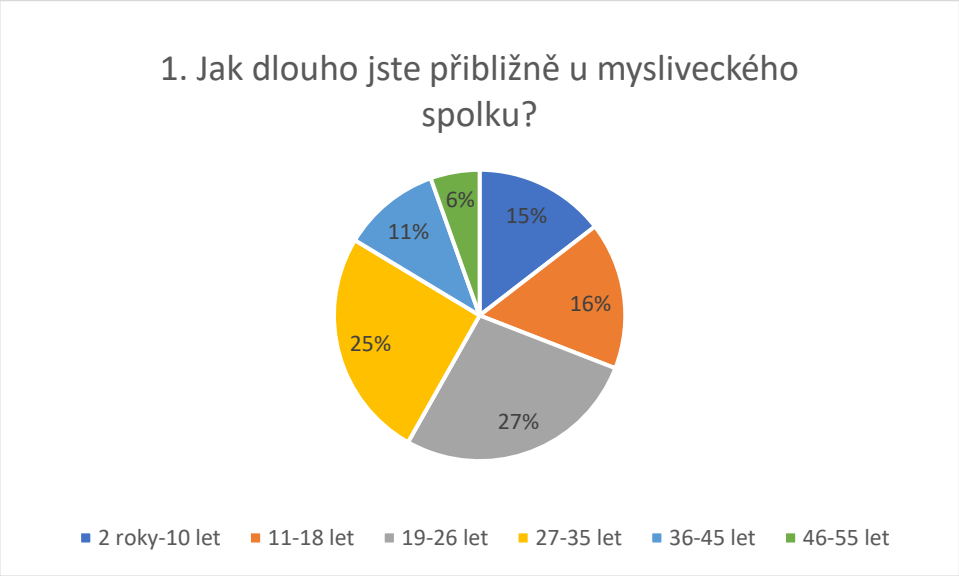

První položená otázka v dotazníku měla za úkol zjistit dvě informace. Vzhledem k tomu, že myslivost lze vykonávat i mimo členství v mysliveckém spolku, bylo nutné především ověřit, zda se opravdu jedná o člena mysliveckého spolku. Autorka pomocí této otázky také chtěla zjistit, množství dotazovaných respondentů dle doby v mysliveckém spolku. Autorkou položená otázka splnila svůj účel. Během vyhodnocení bylo zjištěno, že dva respondenti nejsou členy mysliveckého spolku, tudíž nejsou pro tento výzkum vhodní, a tak byly vyřazeni z výzkumu. Dle grafu je vidět, že myslivost v mysliveckém spolku vykonává nejvíce respondentů (15 respondentů) 27-35 let. Naopak nejméně dotazovaných respondentů (3 respondenti) je členem mysliveckého spolku pouze 46-55 let.

[111] Vlastní zdroj

Graf č. 2: Vyhodnocení otázky č.2[112]

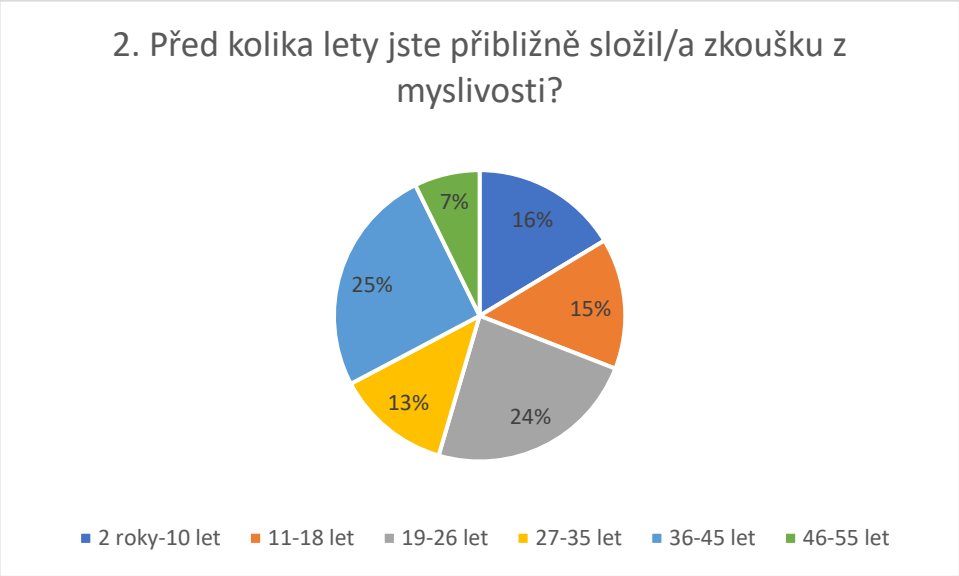

Otázka č. 2 měla za úkol zjistit dvě informace. Jako první měla zjistit, zda respondenti složili zkoušku z myslivosti či nikoliv. Tato otázka byla položena, protože zkoušku z myslivosti nemusí skládat každý. Ten, kdo studoval myslivost na škole a složil ji během školy, skládat zkoušku nemusí. Dle grafu se ukázalo, že mezi respondenty není nikdo, kdo by ji nesložil. Dále autorka chtěla zjistit dobu od složení zkoušky. Nejvíce respondentů (14 respondentů) složilo zkoušku z myslivosti před 36-45 lety. Nejméně dotazovaných respondentů (4 respondenti) složilo zkoušku před 2 roky-10 lety.

[112] Vlastní zdroj

Graf č. 3: Vyhodnocení otázky č.3[113]

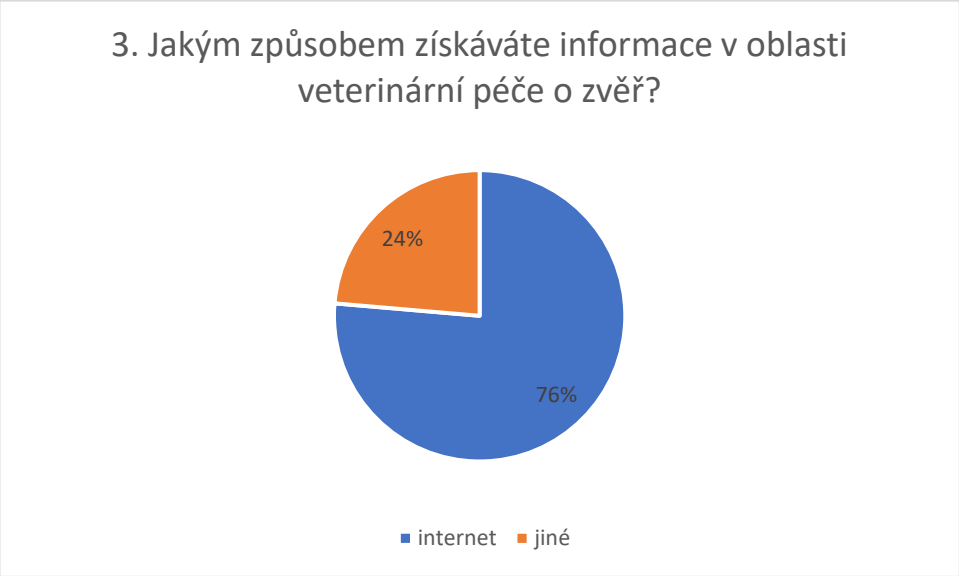

Otázka č. 3 měla za úkol především zjistit, zda se členové mysliveckého spolku zajímají o oblast veterinární péče o zvěř a jakým způsobem získávají potřebné informace. Z výsledného grafu vyplívá, že k získávání informací v oblasti veterinární péče o zvěř respondenti především využívají internet (42 respondentů) nebo získávají informace jiným způsobem (13 respondentů) a to například z:

- prostřednictví KVS, televize
- studium , praxe, literatura
- internet, konzultace s veterináři, školení, odborný tisk
- Televize, časopis Myslivost
- z SVS cr.cz, KVSZ, OMS Zlín,
- časopis Myslivost
- Internet, knihy, starší myslivci
- Z vysokoškolského studia, od veterinářů, z oběžníků
- internet, konzultace s veterináři, školení, odborný tisk

[113] Vlastní zdroj

V mé profesi-zootechnik- spolupracuji denně s veterinářem (MVdr) ✔

114

Z odpovědí i grafu je velice viditelné, že všichni členové mysliveckého spolku se nějakým způsobem zajímají o oblast veterinární péče o zvěř. Autorka neshledala ani jediného respondenta, který by se o tuto oblast žádným způsobem nezajímal. Z odpovědí je zřejmé, že 38 respondentů se velice zajímá o tuto problematiku a využívá ke sběru informací velkou škálu zdrojů. Naopak 17 respondentů volí pouze jeden zdroj. Je tak možné, že pro 17 respondentů je to dostačující a 38 respondentů se vzdělává v této problematice o něco více, což může být zapříčiněné především jejich větším zájmem o tuto problematiku.

Graf č. 4: Vyhodnocení otázky č.4[115]

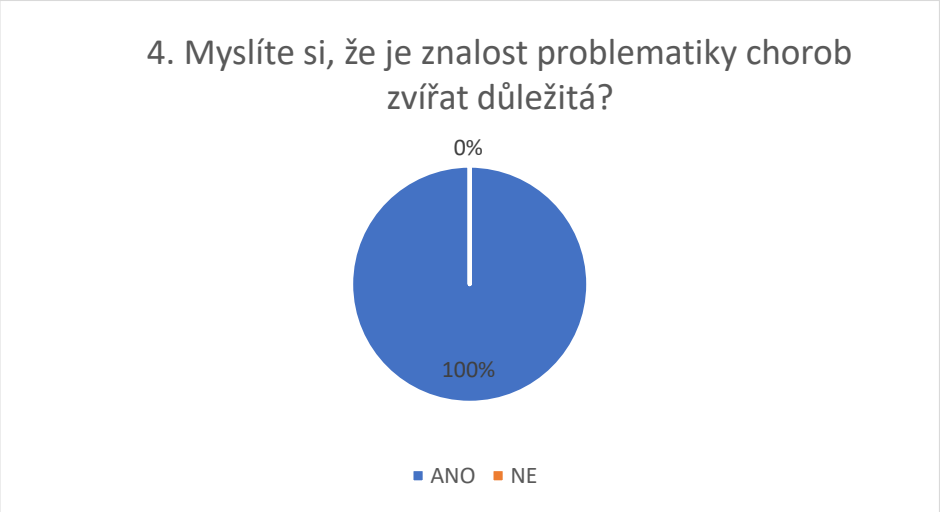

Tato otázka byla zaměřena na zjištění přístupů členů mysliveckých spolků k problematice chorob zvířat. Dle grafu je evidentní, že respondenti mají kladný přístup k této problematice. Všichni respondenti si myslí, že je znalost problematiky chorob zvířat důležitá. U této otázky 38 respondentů (69%) dokázalo zdůvodnit svoji odpověď. Zbylých 17 (31%) respondentů se domnívá, že je znalost této problematiky důležitá, avšak nedokázali svoji dopověď zdůvodnit. Je možné, že dotazovaní respondenti nechtějí vyjádřit svůj názor, nebo pravděpodobně nechtějí nebo nemají čas na rozepisování. Respondenti například odpovídali:

[114] Vlastní zdroj
[115] Vlastní zdroj

samozřejmě - je nutno v praxi rozeznat zvěř nemocnou po ulovení, anebo uhynulou, aby bylo možno zasáhnout proti šíření nemoci

Ano je to důležité, aby se danný člověk vyhnul nákaza a aby nákaza byla odhalena a tím zamezeno její šíření.

ano je důležitá z bezpečnostních důvodů, ale také z chovatelského hlediska,pro zdraví lidí i zvěře

Ano, pro včasnou a správnou detekci případně hrozící nákazy

ano, minimálně z důvodů lepší aplikace konkrétních medikamentů

ano, podstatné pro chov zvěře, ohrožení domácích chovů, přenos v rámci druhů

Znalost projevu choroby je důležité a vede nejen k její rychlé diagnostice, ale i k její případné prevenci.

Určitě je důležitá. Mám doma mnoho zvířat a některé se šíří jen mezi jedním druhem, ale některé jsou přenosné na ostatní zvířata nebo dokonce na člověka. Proto je důležité nemoci včas odhalovat a léčit

[116]

Graf č. 5: Vyhodnocení otázky č.5 [117]

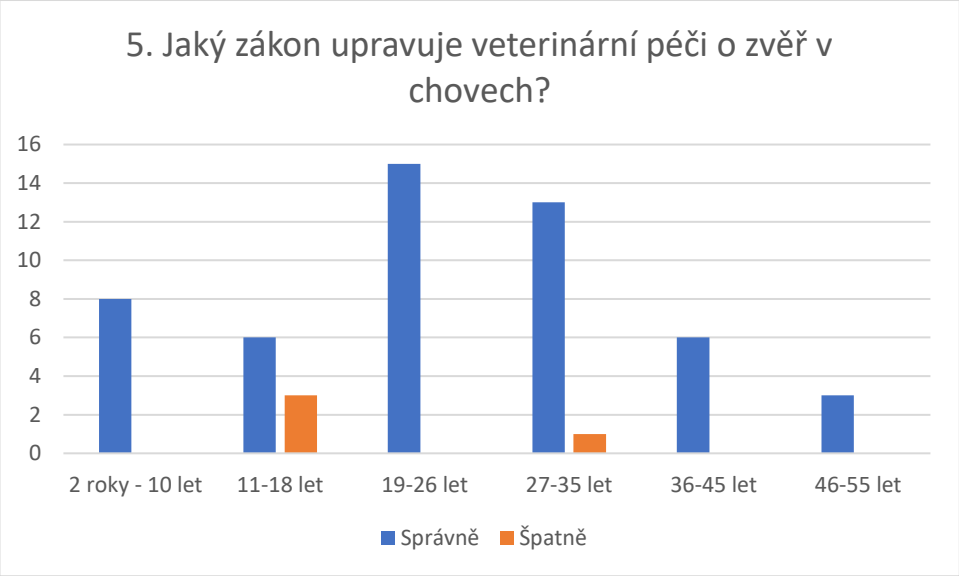

Průzkum ukázal, že 51 dotazovaných respondentů odpovědělo na tuto otázku správně. Pouze 4 respondenti odpověděli, že zákon, který upravuje veterinární péči o zvěř

[116] Vlastní zdroj
[117] Vlastní zdroj

v chovech je zákon o myslivosti, což byla špatná odpověď. V této otázce chybovali respondenti, kteří jsou 11-18 let v mysliveckém spolku, tedy celkem 3 respondenti v této kategorii. U respondentů, kteří jsou u mysliveckého spolku 27-35 let chyboval pouze jeden respondent. Ukázalo se, že respondenti, kteří jsou v mysliveckém spolku poměrně menší dobu, jak ostatní respondenti v této otázce odpovídali všichni bez chyby, stejně tak respondenti, kteří jsou naopak nejdéle u mysliveckého spolku. Velmi dobře si také vedli respondenti v kategorii 36-45 let v mysliveckém spolku. Celkem 93% (51 respondentů) dotazovaných respondentů dokázalo na tuto otázku správně odpovědět.

Graf č.6: Vyhodnocení otázky č.6 [118]

Otázka č. 6 měla zjistit, jestli členové mysliveckého spolku vědí, které nákazy jsou nebo mohou být přenosné na člověka. U této otázky měli respondenti označit jednu nebo více nákaz, které jsou přenosné na člověka. Autorka do této otázky zvolila nákazy, které by měli členové mysliveckého spolku znát. Z grafu je viditelné, že všichni dotazovaní respondenti vědí, že vzteklina je nemoc přenosná na člověka. Celkem 2 respondenti se chybně domnívají, že se člověk může nakazit africkým morem prasat. Ptačí chřipkou, kterou se člověk může od zvířete infikovat zvolilo 29 respondentů. Aujezskyho chorobou prasat, kterou se člověk nakazit nemůže zvolil pouze jeden respondent. U této otázky se ukázalo, že zvolit správně obě nákazy přenosné ze zvířat (vzteklina, ptačí chřipka) na člověka dokázalo 26 respondentů (53%).

[118] Vlastní zdroj

Graf č. 7: Vyhodnocení otázky č.7[119]

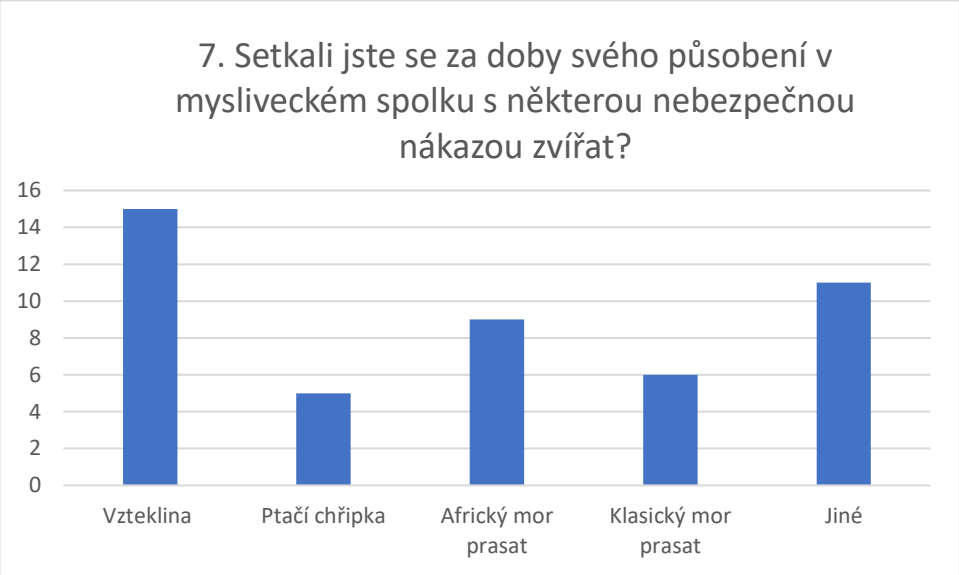

Otázka č. 7 měla zjistit, jestli členové mysliveckého spolku mohou přijít do kontaktu s některou nebezpečnou nákazou zvířat. V této otázce mohli respondenti vybrat více odpovědí. Z grafu je patrné, že nejvíce se setkali členové mysliveckého spolku se vzteklinou (15 respondentů). Jedenáct respondentů se setkalo s jinou nebezpečnou nákazou a to například:

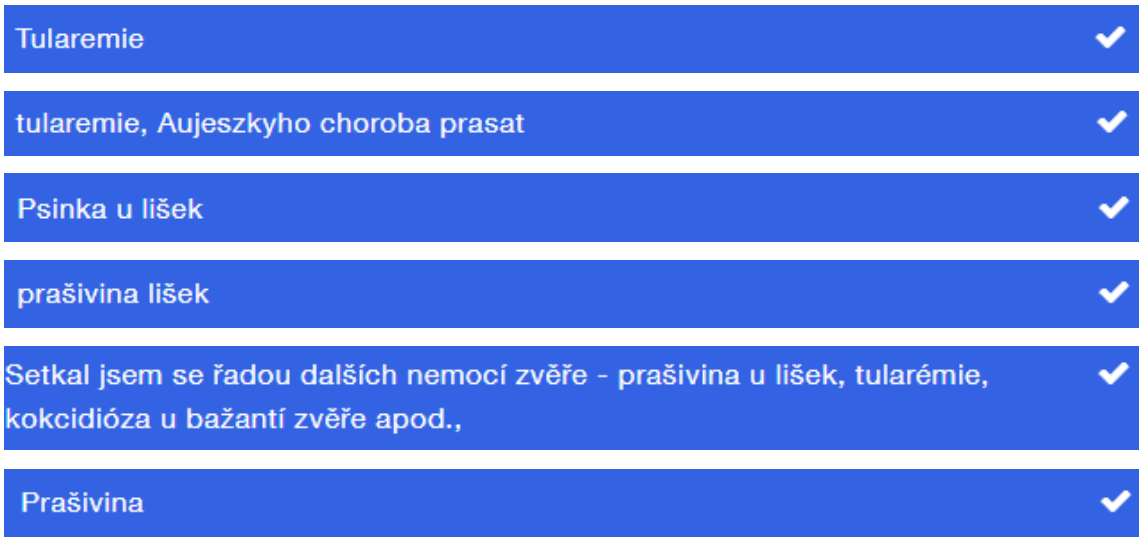

120

Dle grafu je vidět, že se členové mysliveckého spolku mohou setkat s jakoukoliv nebezpečnou nemocí či nákazou zvířat. U respondentů, kteří označili jinou možnost se ukázalo, že se sice setkali s jinou nemocí nebo nákazou zvířat, ale některé nemoci, které

[119] Vlastní zdroj
[120] Vlastní zdroj

uvedli nejsou považovány dle zákona 166/1999 Sb., veterinární zákon, za nebezpečnou nemoc či nákazu zvířat (psinka u lišek, prašivina, prašivina u lišek, střečkovitost spárkaté zvěře, kokcidióza apod.). Ukázalo se tak, že jakákoliv nemoc či nákaza, která může postihnout zvěř je pro členy mysliveckého spolku nebezpečná.

Graf č.8: Vyhodnocení otázky č.8[121]

Otázka č. 8 měla za úkol zjistit, zda se členové zajímají o dění nebezpečných nákaz zvířat v České republice, popřípadě jakým způsobem. Dle grafu je zcela viditelné, že kromě jednoho respondenta se všichni o dění nebezpečných nákaz zvířat v České republice zajímají. O dění se respondenti zajímají několika způsoby:

- Ano - odborný tisk, TV, oběžník OMS, nařízení SVS
- ano...sleduji nákazovou situaci na internetu i z hlediska naší příhraniční oblasti se Slovenskem, hlavně v souvislosti se šířením afrického moru prasat.
- časopis myslivost, sdělovaci prostředky
- Internet, sleduji nařízení KVS, komunikuji s orgány státní správy
- Internet
- Snažím se vše sledovat jak se dá, na různých mysliveckých forech a na veterinární správě.

[121] Vlastní zdroj

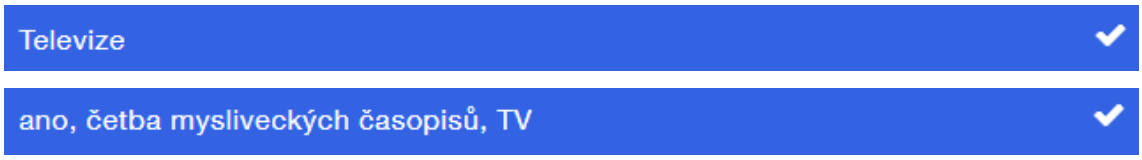

[122]

Na základě odpovědí lze konstatovat, že se členové mysliveckého spolku zajímají o dění nebezpečných nákaz zvířat všemi možnými dostupnými prostředky.

Otázka č. 9: Našli jste za doby svého působení v mysliveckém spolku zvíře, které vykazovalo známky nebezpečné nákazy zvířat? Pokud ano, popište, jak se nebezpečná nákaza projevovala.

Otázka č. 9 zjišťovala, zda členové mysliveckého spolku našli za doby svého působení v mysliveckém spolku nějaké zvíře, které vykazovalo známky nebezpečné nákazy zvířat. Celkem 50 respondentů nenašlo za doby svého působení v mysliveckém spolku žádné zvíře vykazující známky nebezpečné nákazy zvířat. Pět respondentů našlo za doby svého působení v mysliveckém spolku zvíře, které vykazovalo známky nebezpečné nákazy zvířat. Jednalo se například o:

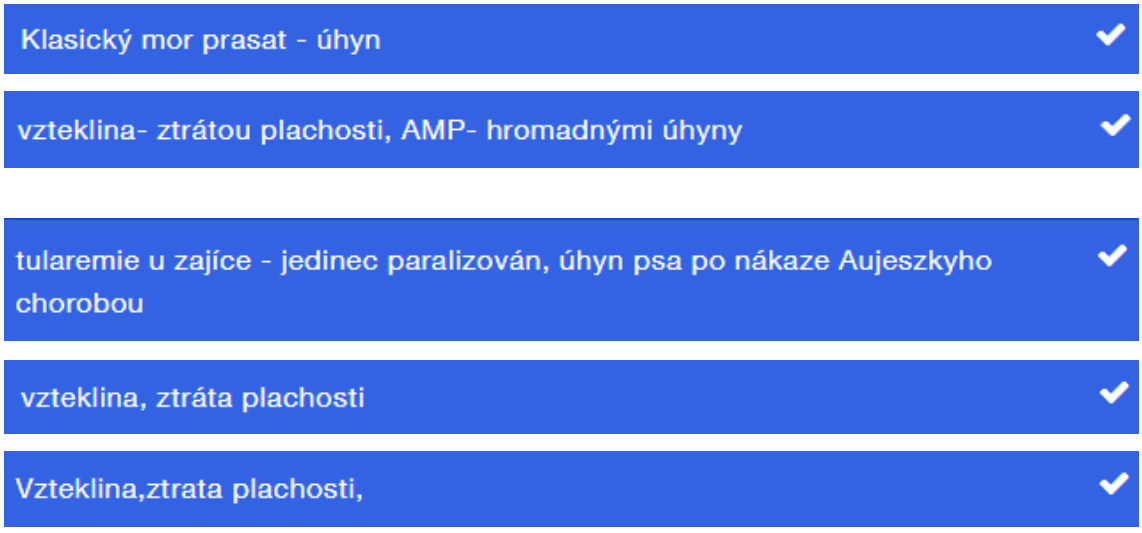

Dle odpovědí respondenti dokázali velmi dobře popsat projevy nebezpečné nákazy a díky tomu dokázali i poznat o jakou nebezpečnou nákazu se jednalo.

[122] Vlastní zdroj

Graf č. 9: Vyhodnocení otázky č.10[123]

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda členové mysliveckého spolku mají povědomí o jejich povinnostech v případě zjištění výskytu některé z nebezpečné nákazy zvířat. Dle grafu je zřejmé, že všichni respondenti vědí, že v případě zjištění některé nebezpečné nákazy zvířat musí toto zjištění neprodleně nahlásit státní veterinární správě.

Graf č. 10: Vyhodnocení otázky č.11

Otázka č. 11 měla za úkol zjistit, zda členové mysliveckého spolku mají přehled o nebezpečných nákazách, které jsou aktuálně na území České republiky. Celkem 50

[123] Vlastní zdroj

respondentů správně uvedlo ptačí chřipku, která je aktuálně na území České republiky. Správně také 46 respondentů označilo Aujezskyho chorobu prasat, která je také aktuálně na území České republiky. Naopak sedm respondentů se chybně domnívá, že v České republice je vzteklina. Pouze jediný respondent chybně uvedl, že aktuálně je na našem území slintavka a kulhavka. Důvodem chybného zvolení nemusí být to, že respondenti nemoci neznají, ale pouze jen nesledují jejich výskyt na území České republiky. Celkem 38 (64%) z 55 (36%) respondentů má velmi dobrý přehled o nebezpečných nákazách na území České republiky. Pouze těchto 38 respondentů správně uvedlo obě nákazy, které jsou aktuálně na území ČR.

Otázka č. 12: Jaká řešení a přístupy navrhujete ke zlepšení prevence afrického moru prasat?

Tato otázka měla formou otevřené otázky zjistit názory a přístupy ohledně zlepšení prevence afrického moru prasat. Nejčastěji respondenti navrhují pro zlepšení prevence afrického moru prasat především intenzivní odlov, snižování stavů černé zvěře, dodržování hygieny, podrobnější a důkladnější kontroly např. dovozu zvěřiny ze zasažených oblastí. Jeden respondent také navrhuje společné řešení problematiky s uživateli honiteb, které se dle něj osvědčilo ve Zlínském kraji při řešení AMP. Z odpovědí je zřejmé, že většina dotazovaných respondentů navrhuje stejné či velice podobné návrhy, a to především intenzivní odlov, snižování a regulace stavů černé zvěře.

Otázka č. 13: V čem vidíte nedostatky, když si představíte ideální podmínky prevence afrického moru prasat? Uveďte, jakým způsobem by bylo možné je zlepšit bez ohledu na ekonomickou náročnost.

Tato otázka měla zjistit, zda členové mysliveckého spolku shledávají nějaké nedostatky v prevenci afrického moru prasat či je prevence afrického moru řešena dostatečně.

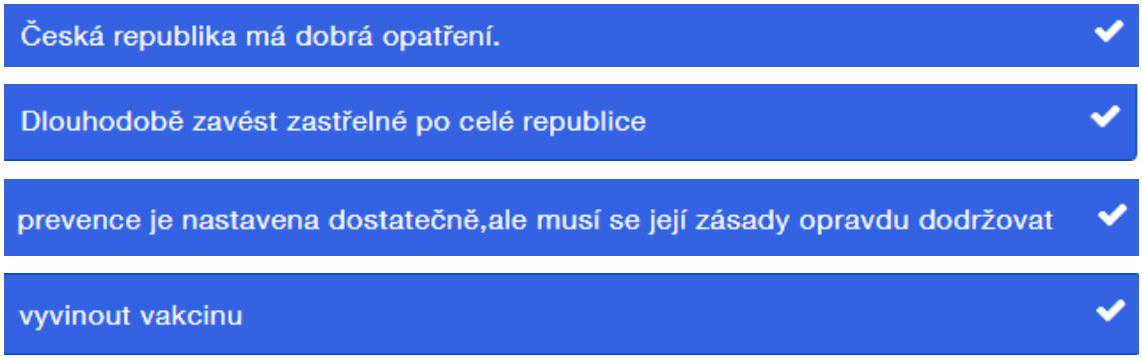

motivace lovců, zástřelné, dotace výkupních cen zvěřiny, omezení rušivého vlivu veřejnosti v honitbách, intenzívní spolupráce se zemědělci a vlasníkami lesů

Nedostatek aktivním myslivců a neznalost lidí při nálezu uhynulého prasete (lidé často nevědí, že mají nárok na nálezné při nalezení uhynulé černé zvěře a nahlášení veterinární správě)

Africký mor je ve více státech, avšak jeho prevence v těchto zemích je různorodá. Dohoda na společném postupu proti této chorobě by byl možná ten správný směr.

124

Dle odpovědí respondentů je prevence afrického moru prasat pro někoho dostačující ba naopak někteří respondenti shledávají určité nedostatky. Někteří respondenti vidí nedostatky především v tom, že postupy prevence AMP nejsou v mnoha státech sjednocené. Podle respondentů je velkým nedostatkem také motivace, kterou by zvýšili vyplácením dlouhodobého nálezného na celém území ČR. Někteří respondenti shledávají nedostatky v oblasti informovanosti a znalostí lidí při nálezu uhynulého prasete. Často dle nich lidé, kteří objeví uhynulé prase nevědí, jak se zachovat. Dalším problém jsou plodiny na polích, díky kterým lov lze velmi špatně provést.

Graf č. 11: Vyhodnocení otázky č.14[125]

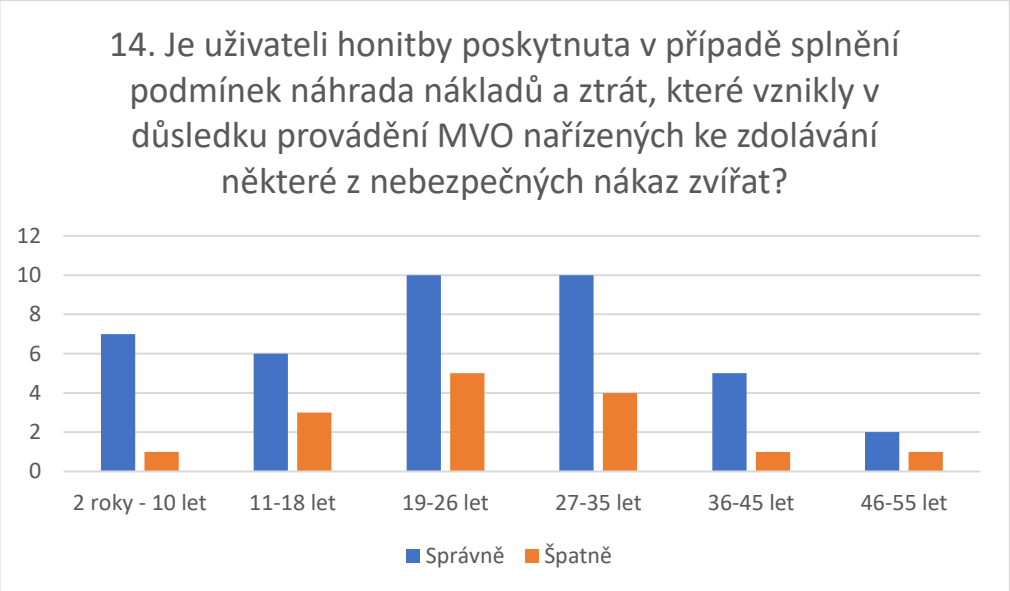

[124] Vlastní zdroj
[125] Vlastní zdroj

Dle grafu je viditelné, že nejvíce v této otázce chybovali respondenti, kteří jsou 19-26 let v mysliveckém spolku. Nejlépe naopak odpovídali respondenti v kategorii 2 roky-10 let, 11-18 let a 46-55 let v mysliveckém spolku, kde chybovali pouze jednou. V této otázce chybovalo pouze 14 (25%) respondentů z celkového počtu 55 respondentů. Celkem tedy 75% respondentů odpovědělo na tuto otázku správně.

Otázka č. 15: Jaká opatření mohou být zavedena v případě likvidace ohniska nákazy afrického moru prasat?

Předposlední otázka je kladena za účelem zjištění povědomí o možných opatřeních, které mohou být zavedeny v případě likvidace ohniska nákazy afrického moru prasat. U této otázky pouze 3 respondenti odpověděli, že buď neví, jaká opatření mohou být zavedena nebo je žádná nenapadají. Zbylá část respondentů (95% respondentů) správně uvedla možná opatření, která mohou být zavedena v případě likvidace ohniska nákazy afrického moru prasat. Dle odpovědí lze konstatovat, že členové mysliveckého spolku mají velké povědomí o opatřeních, která mohou být v případě likvidace ohniska nákazy afrického moru prasat zavedena. Respondenti odpovídali například tímto způsobem:

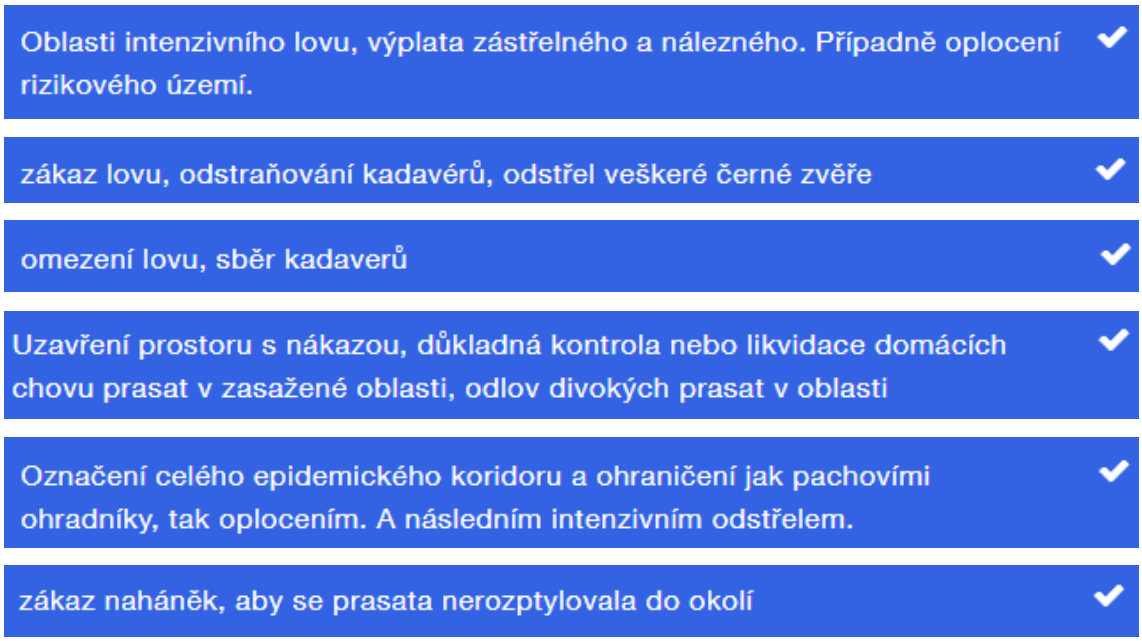

126

[126] Vlastní zdroj

Graf č. 12: Vyhodnocení otázky č.16[127]

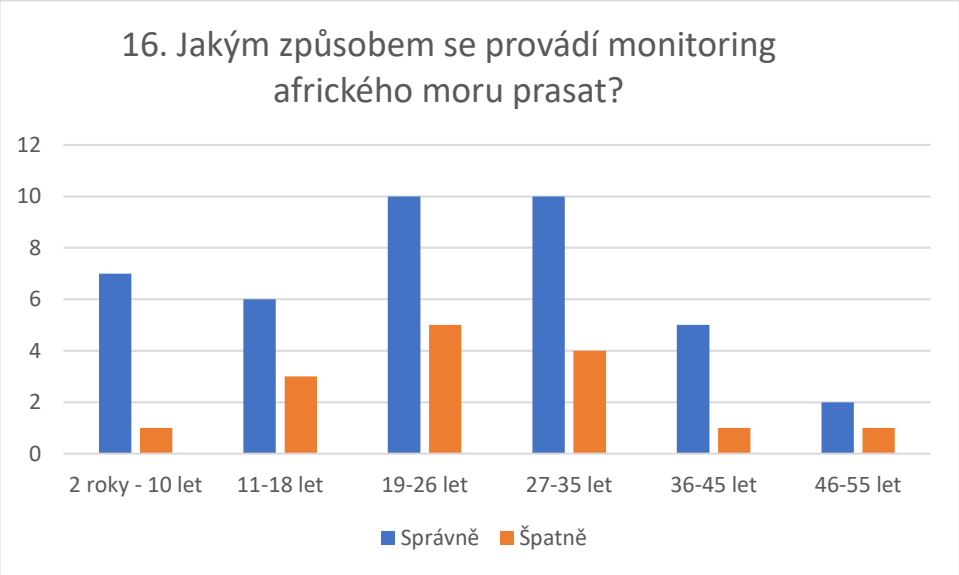

Poslední otázka měla ověřit, zda respondenti vědí, jakým způsobem se provádí monitoring afrického moru prasat. Celkem 40 respondentů (73%) správně uvedlo, že monitoring afrického moru prasat se provádí pomocí laboratorního vyšetření každého uhynulého prasete na AMP na celém území ČR. Dle grafu je viditelné, že ani jedna skupina neodpověděla bez jediné chyby. Nejvíce respondentů odpovědělo chybně ve skupině 19-26 let v mysliveckém spolku.

[127] Vlastní zdroj

7 DISKUSE K VÝSLEDKŮM

První otázka v dotazníku měla zjistit dobu v mysliveckém spolku. Tato otázka byla položena proto, že myslivost lze vykonávat i mimo členství v mysliveckém spolku. Dotazník byl zveřejněn na odborném časopisu Myslivost a na facebookové skupině Myslivost v ČR, kde jsou myslivci, kteří myslivost jen vykonávají. Z tohoto důvodu bylo potřebné si ověřit, zda se opravdu jedná o respondenta, který je členem mysliveckého spolku. Ze získaných odpovědí bylo zjištěno, že dva respondenti vykonávají myslivost mimo členství ve spolku, tudíž nemohli být zařazeni do reprezentativního vzorku. Celkem reprezentativních respondentů bylo 55. Nejvíce dotazovaných respondentů dle vyhodnocení (15 respondentů) je 19-26 let u mysliveckého spolku. Naopak nejméně respondentů (3 respondenti) je 46-55 let. Druhá otázka zjišťovala dobu respondentů od složení zkoušky z myslivosti. Autorka chtěla zjistit, zda dotazovaní respondenti skládali zkoušku z myslivosti či myslivost vystudovali na škole a nemuseli ji tak skládat. Je překvapující, že dle získaných odpovědí se nenašel ani jediný respondent, který by zkoušku nesložil, a tudíž myslivost nestudoval na škole. Všichni respondenti dle odpovědí skládali zkoušku z myslivosti. Nejvíce respondentů ji složilo před 36-45 lety (25%) a naopak nejméně respondentů jí složilo před 46-55 lety (6%). Na základě získaných odpovědí bylo také zjištěno, že všichni dotazovaní respondenti se zajímají o tuto problematiku, což je velmi pozitivní výsledek. Pro získání potřebných informací využívají různorodé zdroje. Nejvíce respondentů získává potřebné poznatky především z internetu (74% respondentů). Poměrně menší část respondentů (24%) k jejich získávání využívá například odborný časopis Myslivost a další odborné publikace, starší myslivce, oběžník, televizi, informace od státní veterinární správy, od veterinářů, ze své profese zootechnika. Velkým překvapením bylo pro autorku, že někteří respondenti se o tuto problematiku zajímají tak, že navštěvují různé semináře, či dokonce tuto problematiku studují. Lze však říci, že všichni tuto problematiku uchopují zodpovědně a dle odpovědí je viditelné, že jsou si názoru, že je potřebné tuto problematiku jakýmkoliv způsobem sledovat a stále získávat nové poznatky. Stejný názor a přístup mají respondenti ke znalostem problematiky chorob zvířat. Dle získaných odpovědí bylo zjištěno, že všichni dotazovaní respondenti jsou názoru, že je znalost této problematiky důležitá. Pouze 17 respondentů nedokázalo odůvodnit, proč si myslí, že je znalost problematiky chorob zvířat důležitá, což mohlo zapříčinit to, že nevědí, jak svůj názor odůvodnit nebo nechtějí svůj názor vyjádřit nebo jeho odůvodnění zabírá více času. Naopak 38 respondentů mělo velice podobný názor a dle nich je především znalost problematiky chorob zvířat důležitá,

a to především z hlediska předcházení chorob zvířat, pro zdravý chov zvěře, pro detekování nemoci a následnému zamezení dalšího šíření, či vhodné aplikaci potřebných medikamentů. Bez potřebné znalosti by bylo obtížné či pravděpodobně i nemožné toho dosáhnout. V páté otázce, která se týkala zákona upravujícího veterinární péči o zvěř v chovech dokázalo správně odpovědět na tuto otázku 93% respondentů, což je velmi dobrý výsledek. Šestá otázka byla zaměřená na nebezpečné nákazy zvířat přenosné na člověka. V této otázce si respondenti vedli také dobře. Pouze 3 respondenti mají v této oblasti drobné rezervy. Dalším zjištěním pro autorku bylo, že dle odpovědí se členové mysliveckého spolku mohou setkat s jakoukoliv nemocí či nákazou. Velkým zjištěním pro autorku bylo, že pro myslivce je nebezpečná nákaza jakákoliv choroba, která negativně působí na zvěř a zdravý chov. Dalším zjištěním bylo, že celkem 46 respondentů se setkalo s nebezpečnou nákazou zvířat, a to nejčastěji se vzteklinou. Každý myslivec má také své povinnosti, které byl měl dodržovat a znát. Na základě získaných odpovědí lze konstatovat, že všichni dotazovaní respondenti vědí, jak se zachovat v případě zjištění výskytu nákazy a že mají povinnost tuto situaci nahlásit neprodleně státní veterinární správě. V aktuální době se na území České republiky vyskytují dvě nebezpečné nákazy zvířat. Vzhledem k získaným odpovědím lze říci, že členové mysliveckého spolku mají povědomí o aktuálních nákazách zvířat. Dotazovaní respondenti správně uvedli, že na území ČR se právě vyskytuje ptačí chřipka a aujezskyho choroba prasat. Dále dotazník zjišťoval, jakým způsobem by bylo možné zlepšit prevenci afrického moru prasat. Je velmi zajímavé, že respondenti na tuto otázku odpovídali velmi podobně. Dle respondentů by se měla zlepšit především hygiena, zvýšit lov černé zvěře a také by se měla problematika afrického moru prasat řešit společně s uživateli honiteb, což dle jednoho dotazovaného respondenta mělo velmi pozitivní výsledek při řešení AMP ve Zlínském kraji. Prevence dle dotazovaných respondentů je aktuálně pro někoho dostačující ba naopak někdo shledává nedostatky. Nedostatky shledávají především v tom, že postupy prevence AMP nejsou ve všech zemích sjednocené. Dalším zajímavým zjištěním je, že je aktuálně nedostatek aktivních myslivců, a někteří lidé nevědí, jak se zachovat v případě nalezení uhynulého prasete. U otázky týkající se náhrad a nákladů ztrát vzniklých prováděním MVO správně odpovědělo 75% respondentů, což je pozitivní výsledek. Na základě odpovědí je možné říci, že respondenti mají velmi dobré povědomí o opatřeních, které mohou být zavedeny v případě likvidace ohniska afrického moru prasat. Celkem 52 respondentů v této otázce správně uvedlo velké množství opatření, která mohou být zavedena a je tedy viditelné, že v této oblasti mají velmi dobré znalosti. V poslední otázce týkající se monitoringu afrického moru prasat si respondenti vedli také

dobře. Pár respondentů má ale u této otázky menší rezervy. Správně uvedlo 40 respondentů, že se monitoring provádí laboratorním vyšetřením každého uhynulého prasete na AMP na celém území ČR.

Autorka na závěr zvolila pro zhodnocení znalostí členů mysliveckého spolku hodnotící stupnici:

- 100 % výborné znalosti
- 75 % dobré znalosti
- 55 % dostatečné znalosti
- 25 % nedostatečné znalosti

Autorka z hodnot ukazující, kolik procent respondentů odpovědělo správně na otázku (otázka č. 5, 6, 10, 11, 14, 15, 16) pomocí aritmetického průměru vypočítala průměrnou hodnotu znalostí členů mysliveckého spolku. Autorkou byla zjištěna hodnota 79 %. Lze tedy říci, že členové mysliveckého spolku mají **dobré znalosti** v oblasti hromadných nákaz zvířat a jen drobné rezervy. Na základě zjištěných výsledků z dotazníkového šetření **výzkumnou hypotézu vyvrací.**

Ke zlepšení znalostí by autorka navrhla zlepšit informování členů mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat formou přednášek a seminářů. Je však na členech mysliveckých spolků, zda budou ochotni více svého času věnovat této problematice.

ZÁVĚR

S hromadnými nákazami zvířat se může setkat každý člověk. Především s volně žijícími zvířaty jsou v každodenním kontaktu členové mysliveckých spolků. Hromadné nákazy zvířat způsobují jak ohromné ekonomické ztráty, tak i ty psychické v případě úhynu zvířat či smrtí lidí. Některé nebezpečné nákazy zvířat mohou ohrozit na životě samotná zvířata, ale i člověka, a dokonce jim můžou způsobit i smrt. Při včasném detekování nemoci je možné tyto negativní následky eliminovat či zmírnit.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jakou úroveň znalostí mají členové mysliveckého spolku v oblasti hromadných nákaz zvířat. Autorka pro dosažení tohoto cíle zvolila dotazníkové šetření, pomocí kterého dosáhla sběru potřebných dat. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že členové mysliveckého spolku mají dobré znalosti v oblasti hromadných nákaz zvířat a jen drobné rezervy, které je možné zlepšit formou seminářů a přednášek. Velmi pozitivním zjištěním bylo pro autorku, že všichni respondenti problematiku hromadných nákaz zvířat uchopují zodpovědně a všichni se shodli, že znalosti této problematiky jsou velmi důležité a měl by tak každý mít základní povědomí v této oblasti. Naopak negativním zjištěním bylo, že i přes množství oslovených respondentů se výzkumného šetření zúčastnilo pouze 57 respondentů. Autorka se domnívá, že to mohlo být způsobené tím, že respondenti nechtějí vyjádřit svůj názor na dané téma, nemají dostatek času, je velké množství jiných dotazníků nebo nemají chuť vyplňovat dotazníky vzhledem k situacím ve světě, které negativně působí na celé obyvatelstvo.

Hromadné nebezpečné nákazy jsou stále aktuálním tématem a i přesto, že se některé aktuálně nevyskytují na území ČR neznamená, že se vyskytovat dále nebudou. Výskyt nebezpečných nákaz zvířat ovlivňuje dodržování zavedených opatření, přistupování a znalosti v této oblasti. Pokud budeme dodržovat veškerá opatření a přistupovat k hromadným nákazám zvířat zodpovědně, budeme mít potřebné povědomí v této problematice můžeme ochránit, jak člověka, tak i zvířata a nemusí tak docházet k velkým ekonomickým i psychickým ztrátám. Z provedeného výzkumu především vyplívá, že členové mysliveckého spolku mají až na drobné nedostatky, které je možné vyřešit větším vzděláváním pomocí seminářů a přednášek, dobré znalosti v oblasti hromadných nákaz zvířat.

Teoretická část bakalářské práce je věnována dosažení vedlejšího cíle, kterým bylo charakterizovat hromadné nákazy zvířat. V této části jsou zmíněny mimořádné

události, jednotlivé hromadné nebezpečné nákazy, jejich historie, současný výskyt, definovány základní pojmy související s hromadnými nákazami zvířat a mimořádnými událostmi, subjekty dotčené hromadnými nákazami zvířat. Na závěr je možné říci, že bylo autorkou dosaženo všech stanovených cílů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BARTOŠOVÁ J., A KOL. *Technické prostředky a chovatelská opatření pro prevenci šíření afrického moru prasat v populaci prasat divokých v ČR:* Lesnický průvodce 8/2021. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2021. 74 s. ISBN 978-7417-222-9.

2. BEHARKOVÁ N, A KOL., *Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019. 190 s.

3. DUBANSKÝ V., DRÁBEK J. *Zdravotní problematika prasat: I. Virové choroby.* Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita, 2003. 169 s. ISBN 80-7305-449-3.

4. FIALA M., VONDRÁŠEK D. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století.* 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 190 s. ISBN 978-80-246-2603-1.

5. GAVORA P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

6. GÖPFERTOVÁ D., A KOL. *Výkladový slovník termínů v epidemiologii.* Praha: Institut postgraduálního vzdělání ve zdravotnictví, 2015. 88 s. ISBN 978-80-87023-31-0.

7. HATINA L. *Vzteklina – nebezpečné onemocnění pro člověka i pro zvíře.* Pardubice: Ústav veterinární osvěty v Pardubicích. 1978. 6 s.

8. HLAĎO P. *Úvod do pedagogického výzkumu pro učitele středních škol.* Brno: Institut celoživotního vzdělávání, Mendelova univerzita v Brně, 2011. 134 s. ISBN 978-80-7375-544-7.

9. HORNÍK, J. *Chřipka-co je ptačí chřipka, jak se chránit, jak ji poznat a jak ji léčit?* 1.vydání. Praha: Triton 2005. 30 s. ISBN 80-7254-744-5.

10. HROMAS, J., A KOL. *Myslivost*. 1. vydání. Písek: Matice lesnická spol. s.r.o., 2000. 491 s. ISBN 80-86271-04-8.
11. KOČÍ, M., A KOL. *Průvodce způsobilých osob: problematikou bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hornické činnosti a požární ochrany.* 1. vydání. Ostrava: ANAG, 2013. 397 s. ISBN 978-80-7263-834-5.

12. KOLEKTIV. *Myslivost.* 1. vydání. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1966. 492 s. ISBN 07-014-66.

13. KOUBA, V., A KOL. *Všeobecná epizootologie*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1972. 582 s. ISBN 07-069-72.

14. KOUBA, V., SOVJÁK. R. General epizootology and prevention of animal diseases in the tropics and subtropics. Prague: Institute of Tropics and Subtropics Czech University of Agriculture, 2004. 582 s. ISBN 80-213-1186-X.

15. KYSELA V. *Slintavka a kulhavka.* 2. vydání. Praha: Brázda, tiskové a nakladatelské podniky českých zemědělců, společnost s.r.o., 1949. 91 s.

16. LAMKA, J., Ducháček, L. *Veterinární léčiva pro posluchače farmacie*. 4. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. 115 s. ISBN 978-80-246-2790-8.

17. MARTÍNEK, B. *Metodický manuál pro přípravu preventistů ochrany obyvatelstva.* Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 231 s. ISBN 978-80-7385-146-0.

18. MARTÍNEK B., TVRDEK J. *Ochrana obyvatelstva II.* 1.vydání. Praha: Policejní akademie České republiky, 2010. 101 s. ISBN 978-80-7251-323-9.

19. POLÁK, L., A KOL. *Africký mor prasat.* Pardubice: Kabinet veterinární osvěty,1969. 77 s.

20. SEDLÁK, K., TOMŠÍČKOVÁ, M. *Nebezpečné infekce zvířat a člověka*. Praha: Scientia, 2006. 167 s. ISBN 80-86960-07-2.

21. SKALSKÁ K., A KOL. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana.* 1. vydání. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. 44 s. ISBN 978-80-86640-59-4.

22. ŠTĚTINA J., A KOL. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách.* 1 vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. 557 s. ISBN 978-80-247-4578-7.

23. TREML A KOL. *Infekční choroby zvířat II.: Virové a prionové infekce.* Brno: Veterinární a farmaceutická Univerzita Brno, 2014. 92 s. ISBN 978-80-7305-705-3.

24. ŽDICHYNEC B. *Člověk, viry a ptačí chřipka. Praktický rádce z pohledu lékaře i chovatele.* 1. vydání. Praha: Český klub, nakladatelství Josefa Šimona, Simon and Simon Publishers, 2006. 117 s. ISBN 80-85637-96-0.

Elektronické zdroje

1. Africký mor prasat (AMP) – aktuální informace. *Státní veterinární správa.* [online]. Státní veterinární správa [cit.2021-11-27]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/amp-aktualni-informace/

2. Africký mor prasat (AMP): Monitoring AMP u prasat divokých a biologická bezpečnost. Státní veterinární správa [online]. [cit. 2022-03-09]. Dostupné z WWW: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110066

3. *AMP v ČR v minulých letech* [online]. Státní veterinární správa [cit. 2022-03-04] Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/amp-v-cr-v-minulych-letech/

4. BÁRTOVÁ, T. Co je rešerše. *Knihovna ČVUT v Praze* [online]. 26.11.2021 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z WWW: http://knihovna.cvut.cz/katalogy-a-databaze/reserse/co-je-reserse

5. Boj proti nakaženým divočákům pokračuje. Čuněk vyhlásil ve Zlínském kraji stav nebezpečí. *Irozhlas* [online]. Zlín 13:10, 31.července 2017. © 1997-2022 Český rozhlas [cit. 2022-03-23]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/boj-proti-nakazenym-divocakum-pokracuje-cunek-ve-zlinskem-kraji-vyhlasil-stav_1707311310_ako

6. ČTK. *Ptačí chřipka poprvé udeřila v zoo. Potvrdila se u uhynulé labutě v Liberci.* [online]. Blesk.cz, 2001. 10. února 2017, 20:25 SEČ. [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/449368/ptaci-chripka-poprve-uderila-v-zoo-potvrdila-se-u-uhynule-labute-v-liberci.html

7. Do Británie se opět vrátila slintavka a kulhavka. *Novinky.cz* [online]. 4.8.2017, 12:51 - LONDÝN, Copyright © 2003-2022 Borgis a.s., Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s., Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/do-britanie-se-vratila-slintavka-a-kulhavka-40166450

8. Dokumentace IZS [online]. © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena, aktualizováno pavel.agh@grh.izscr.cz 26.2.2021 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z WWW: https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx

9. FOREJTEK P. PTAČÍ CHŘIPKA. *Časopis Myslivost* [online]. prosinec 2005, (14) [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2005/Prosinec---2005/PTACI-CHRIPKA

10. HAJNÝ L. Policie versus divočáci. *Myslivost* [online]. Leden 2018, str. 55 [cit. 2022-02-04]. Dostupné z WWW: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2018/Leden-2018/Policie-versus-divocaci

11. HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ [online]. © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena, 2021 [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani-havarijni-planovani.aspx

12. Historie: Historie lovu a myslivosti [online]. *Českomoravská myslivecká jednota*, © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z. s. [cit. 2022-01-03]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/historie/

13. Jak se stát myslivcem: První krok k myslivosti: lovecký lístek. *Českomoravská myslivecká jednota* [online]. © 2021 Českomoravská myslivecká jednota, z.s., 2021 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z WWW: https://www.cmmj.cz/jak-se-stat-myslivcem/

14. JEŽEK Miloš, STRAKA Bohumil. *Africký mor prasat – historie a současnost*. Časopis myslivost [online]. 2017 (6) str.36. [cit. 2021-11.23]. Dostupné z WWW:

https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2017/Cerven-2017/Africky-mor-prasat-historie-a-soucasnost

15. JILEMNICKÝ Miroslav S. *Ptačí chřipka z malochovu na Příbramsku se může přenést i na člověka!* [online]. BEROUNSKÝ deník.cz. 2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: https://pribramsky.denik.cz/zpravy_region/na-pribramsku-byl-prokazan-nebezpecny-typ-ptaci-chripky-prenositelny-20210929.html

16. KAVAN Š. Činnost jednotek požární ochrany při povodních In: *ČSVH* [online]. 5.5.2016 [cit. 2022-02-05]. Prezentace ve formátu PDF. Dostupné z: http://www.csvh.cz/akce/soubory/2016_05_05_P2.pdf

17. KROPÁČEK JIŘÍ, PLAČEK ŠTĚPÁN. *V Česku je sedm ohnisek ptačí chřipky. Veterináři utratili od Nového roku už 13 tisíc ptáků* [online]. aktuálně.cz [cit. 2021-12-25]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-ptaci-chripka/r~5c0f1f94dbc211e699ee0025900fea04/

18. Kvantitativní výzkum vs. kvalitativní výzkum. Survio [online]. © Copyright 2012-2020 Survio, 23.10.2020 [cit. 2022.01.30]. Dostupné z: https://www.survio.com/cs/blog/jak-vytvorit-dotaznik/kvantitativni-vyzkum-kvalitativni-vyzkum

19. Mimořádné události a krizové situace. *Bezpečnost. Praha.eu* [online]. Magistrát HMP © 2022, [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: https://bezpecnost.praha.eu/clanky/mimoradne-udalosti-a-krizove-situace

20. Mimořádné události. *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2022-02-07]. Dostupné z: https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace/co-jsou-to-mimoradne-udalosti.html

21. MLEJNEK J. Myslivci a veterinární problematika. *Myslivost: Stráž myslivosti* [online]. [cit. 2022-02.03]. Dostupné z WWW: https://www.myslivost.cz/Casopis-Myslivost/Myslivost/2001/Cerven---2001/Myslivci-a-veterinarni-problematika

22. MV-GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČESKÉ REPUBLIKY: Sekce integrovaného záchranného systému a operačního řízení Generálního ředitelství HZS ČR [online]. © 2021 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, všechna práva vyhrazena, 2021 [cit. 2022-02-07]. Dostupné z WWW: https://www.hzscr.cz/clanek/utvary-mv-generalniho-reditelstvi-hzs-cr-sekce-integrovaneho-zachranneho-systemu-a-operacniho-rizeni-generalniho-reditelstvi-hzs-cr.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D

23. Myslivost – kvalifikační předpoklady pro výkon práva myslivosti. *Právní prostor* [online]. 07.06.2017/ 00:00 [cit.2022-02-03]. Dostupné z: https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-kvalifikacni-predpoklady-pro-vykon-prava-myslivosti

24. O prevenci šíření nákaz. *Státní veterinární správa* [online]. 05.08.2015 [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/o_prevenci_sireni_nakaz/

25. PODLE TISKOVÉ ZPRÁVY MZE (13.7.2017). Začínají platit mimořádná veterinární opatření. Jejich cílem je zabránit šíření AMP. *Africký mor prasat* [online]. 2017. [cit.2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/zacinaji-platit-dalsi-mimoradna-veterinarni-opatreni-jejich-cilem-je-zabranit-sireni-amp

26. Profylaxe. *Velký lékařský slovník* [online]. Copyright © Maxdorf 1998-2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: https://lekarske.slovniky.cz/pojem/profylaxe

27. Ptačí chřipka. *Veterinární průvodce.* [online]. @2021 - všechna práva vyhrazena [cit.2021-12-05]. Dostupné z WWW: https://zverolekarka.com/ptaci-chripka/

28. REDAKCE. Česká republika je oficiálně bez AMP. *Africký mor prasat* [online]. [cit.2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/ceska-republika-je-oficialne-bez-amp

29. *REDAKCE*. Významné změny opatření kvůli AMP [online]. *Africký mor prasat* [cit.2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/vyznamne-zmeny-opatreni-kvuli-amp

30. Slintavka a kulhavka je jedno z nejnakažlivějších infekčních onemocnění na světě. Dobrý kontakt [online]. © 2008 – 2022 Dobrý kontakt s.r.o., 2017 [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://www.spektrumzdravi.cz/dobry-kontakt/dobry-kontakt-veterinarni-ordinace-slintavka-a-kulhavka-je-jedno-z-nejnakazlivejsich-infekcnich-onemocneni-na-svete

31. Slintavka a kulhavka. *Veterinární průvodce* [online]. @2021 - všechna práva vyhrazena [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://zverolekarka.com/slintavka-a-kulhavka/#Rozsireni_nemoci_ve_svete

32. Slovník pojmů. *Survio* [online]. © Copyright Survio® 2012 - 2022. All rights reserved. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z WWW: https://www.survio.com/cs/slovnik-pojmu

33. Stav nebezpečí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. © 2021 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/stav-nebezpeci.aspx

34. Úplné znění nařízení státní veterinární správy [online]. *Svscr.cz* [2022-03-24]. Dostupné z: https://www.svscr.cz/wp-content/files/zvirata/2018_155180_Uplne_zneni_Narizeni_SVS_AMP_volne_zijici_zver.pdf

35. Veškeré kompetence k africkému moru prasat má státní veterinární správa a ministerstvo zemědělství. *Zlínský kraj* [online] © Krajský úřad Zlínského kraje, 2018, 17.1.2018 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: https://www.kr-zlinsky.cz/veskere-kompetence-k-africkemu-moru-prasat-ma-statni-veterinarni-sprava-a-ministerstvo-zemedelstvi-aktuality-14595.html

36. V Polsku i v Německu je AMP na postupu, opět se přiblížil k české hranici. *Africký mor* prasat [online]. Podle tiskové zprávy SVS ČR ze dne 15.10.2021 [cit.2021-11.23]. Dostupné z WWW: https://www.africkymorprasat.cz/aktuality/v-polsku-i-v-nemecku-je-amp-na-postupu-opet-se-priblizil-k-ceske-hranici

37. Vzteklina – problematika a její výskyt v České republice. *Státní veterinární správa* [online]. [cit. 2022-03-07]. Dostupné z WWW: https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/vzteklina/

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. zák. č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změněn některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000

2. ČESKO. zák. č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 28. června 2000

3. ČESKO. Zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*, ze dne 27. listopadu 2001

4. ČESKO. Vyhláška č. 239/2001 Sb., Vyhláška ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného systému §14-15. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 22. srpna 2001

5. ČESKO. Vyhláška č. 244/2002 Sb., vyhláška Ministerstva zemědělství, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 7. června 2002

6. ČESKO. vyhláška č. 299/2003 Sb. vyhláška o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka. *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 1. září 2003

7. ČESKO. zák. č. 166/1999 Sb., zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky,* ze dne 3.července 1999

SEZNAM ZKRATEK

AI	Aviární influenza
AMP	Africký mor prasat
°C	Celsiův stupeň
Č.	Číslo
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HZS	Hasičský záchranný sbor
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
MU	Mimořádná událost
MVO	Mimořádná veterinární opatření
KM	Kilometr
KVS	Krajská veterinární správa
SB.	Sbírka zákonů
SVS	Státní veterinární správa

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf č. 1: Vyhodnocení otázky č. 1

Graf č. 2: Vyhodnocení otázky č. 2

Graf č. 3: Vyhodnocení otázky č. 3

Graf č. 4: Vyhodnocení otázky č. 4

Graf č. 5: Vyhodnocení otázky č. 5

Graf č. 6: Vyhodnocení otázky č. 6

Graf č. 7: Vyhodnocení otázky č. 7

Graf č. 8: Vyhodnocení otázky č. 8

Graf č. 9: Vyhodnocení otázky č. 10

Graf č. 10: Vyhodnocení otázky č. 11

Graf č. 11: Vyhodnocení otázky č. 14

Graf č. 12: Vyhodnocení otázky č. 16

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I.: Dotazník pro členy mysliveckého spolku

PŘÍLOHA I.

Dotazník pro členy mysliveckého spolku

Dotazník pro členy mysliveckého spolku

Dobrý den vážení respondenti a vážené respondentky,

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění mého anonymního dotazníku, jehož výsledky použiji pouze ve své bakalářské práci na téma „Mimořádné události – hromadné nákazy zvířat“. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní a dobrovolné, jeho vyplnění Vám zabere přibližně 10 minut. Budu velice ráda za Vaše odpovědi, které mi pomohou při zpracování výzkumu.

Předem děkuji za Váš čas a spolupráci,

Andrea Jochmanová

Studentka Vysoké školy evropských a regionálních studií v Příbrami

1. **Jak dlouho jste přibližně u mysliveckého spolku?**

2. **Před kolika lety jste přibližně složil/a mysliveckou zkoušku?**

3. **Jakým způsobem získáváte informace v oblasti veterinární péče o zvěř? (internet, televize)**

4. **Myslíte si, že je důležitá znalost problematiky chorob zvířat? (choroby, jejich prevence apod.) Zdůvodněte svou odpověď.**

5. **Jaký zákon upravuje veterinární péči o zvěř v chovech?**
   (Vyberte jednu odpověď)

a) 449/2001 Sb. Zákon o myslivosti
b) 166/1999 Sb. Veterinární zákon

6. **Která nebezpečná nákaza je přenosná na člověka?**
   (Lze označit jednu či více odpovědí.)

☐ Vzteklina

☐ Africký mor prasat

☐ Ptačí chřipka

☐ Aujeszkyho choroba prasat

7. **Setkali jste se za doby svého působení v mysliveckém spolku s některou nebezpečnou nákazou zvířat?**
   (Lze označit jednu či více odpovědí.)

a) Vzteklina
b) Ptačí chřipka
c) Africký mor prasat
d) Klasický mor prasat
e) Jiné, uveďte:

8. **Sledujete dění nebezpečných nákaz zvířat v České republice? Pokud ano, uveďte, jakým způsobem.**

9. **Našli jste za doby svého působení v mysliveckém spolku zvíře, které vykazovalo známky nebezpečné nákazy zvířat? Pokud ano, popište, jak se nebezpečná nákaza projevovala.**

10. **Co je povinností myslivce při zjištění výskytu nákazy?**
(Vyberte jednu odpověď)

a) Nahlášení Státní veterinární správě
b) Nahlášení Policii
c) Nahlášení Hasičskému záchrannému sboru

11. **Které nebezpečné nákazy jsou aktuálně na území České republiky?**
(Lze označit jednu či více odpovědí.)

☐ Vzteklina

☐ Ptačí chřipka

☐ Aujeszkyho choroba prasat

☐ Slintavka a kulhavka

12. Jaká řešení a přístupy navrhujete ke zlepšení prevence afrického moru prasat?

13. V čem vidíte nedostatky, když si představíte ideální podmínky prevence afrického moru prasat? Uveďte, jakým způsobem by bylo možné je zlepšit bez ohledu na ekonomickou náročnost.

14. Je uživateli honitby v případě splnění podmínek poskytnuta náhrada nákladů a ztrát, které vznikly v důsledku provádění MVO nařízených ke zdolávání některé z nebezpečných nákaz zvířat přenosných na člověka?

a) ANO
b) NE

15. Jaká opatření mohou být zavedena v případě likvidace ohniska nákazy afrického moru prasat?

16. Jakým způsobem se provádí monitoring afrického moru prasat? (Vyberte jednu odpověď)

a) Regulací divokých prasat
b) Laboratorním vyšetřením každého uhynulého prasete na AMP na celém území ČR
c) Sledováním neobvyklých projevů divokých prasat